

GLASNIK

AVGUST 1986 LETO XX ŠTEVILKA 8

IMP Glasnik izdaja Delavski svet sozda IMP — Industrijska montažna podjetja v 7.200 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Likovarjeva 6, telefon (061) 321-043. Člani Odbora za obveščanje sozda IMP so: Ladislav Abraham, Anka Brezec, Bojan Germovšek, Dušan Hočevar, Vinko Jager, Lojze Javornik (odgovorni urednik), Jože Kovač, Biserka Lazar, Branko Leskovar, Janez Penca, Joži Pipp, Majda Slapar, Silva Škoda, Tomaž Štrkl, Dragica Vake, Helga Volk, Primož Zupančič in Marjan Žnidaršič. Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju Sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Panonija ob polletju brez izgube

Panonijin tozđ Kmetijska mehanizacija je od lanskega prvega polletja zdaj prvič posloval brez rdečih števil. Dobro je v tem polletju posloval tudi Blisk.

Panonijin kolegij ugotavlja, da je Kmetijska mehanizacija zaključila polletno poslovanje pozitivno z 18.721.439,92 dinarja ostanka dohodka, ki je vsega dala v rezervni sklad. Vendar pa kolegij ugotavlja, da poslovni uspeh ni takšen, da bi bili lahko z njim zadovoljni, saj ob teh rezultatih še vedno ne morejo pokriti vseh potreb, zlasti ne sredstev za razširjeno reprodukcijo in sklada skupne porabe. Seveda pa doseženega rezultata kljub vsemu ne gre podcenjevati, saj so delavci v doseženi uspeh vložili veliko truda.

Na to, da poslovni rezultati niso boljši, je vplivalo naslednje:

- V prvem polletju je tozđ kljub velikemu prizadevanju, da bi si pridobil čim cenejše vire financiranja, obračunal v celotnem prihodku 414.889.045 dinarjev obresti od obratnih sredstev.

- Tozđ v prvem polletju ni rešil problema vezave sredstev v zalogah programa plinskih števec.

- Zaradi velike konkurence na tržišču ni bilo v tem obdobju v celoti rešeno vprašanje glede donosnosti pnevmatskih sadilcev Becker.

- V prvem polletju letos je imel tozđ neugodno — dolgo vezano sredstva v izdelkih programa Pegoraro za domače tržišče, stiskalnicah za slamo in pnevmatskih sadilcih Becker.

- V omenjenem obdobju niso v celoti uresničili nalog v zvezi s predstrukturiranjem proizvodnje v smeri več vloženega dela na zahtevnih programih v sodelovanju s tovarno Zelenarne.

Poglejmo, kje pa se kažejo dobri rezultati polletnega gospodarjenja naših Murskosobočanov!

Kmetijska mehanizacija je povečala izvoz za 106 odstotkov

in je vrednost njenega izvoza 1.616.166 ameriških dolarjev. Najbolj se je povečal izvoz za

konvertibilno področje (za indeks 492), zelo je porasel tudi izvoz k Pegoraru (za indeks 440) in klasični izvoz na Poljsko (za indeks 546), kamor je tozđ izvozil 6000 kosilnic (lani v enakem

Nadaljevanje na 2. strani

Podatki iz Panonijinega polletnega obračuna

Kmetijska mehanizacija je imela letos v prvem polletju 2.582.367.000 dinarjev celotnega prihodka — ta je za 113 odstotka večji kot lanski polletni. Dosegla ga je s povprečno 40 manj zaposlenimi delavci.

V tozđu so tudi dokaj uspešno brzdali stroške, saj so porabljena sredstva znašala 2.041.146.000 dinarjev — ta so le 84 odstotkov večja kot lani.

Tako je tozđ ustvaril 541.221.000 dinarjev dohodka, iz katerega je poravnal dajatve iz dohodka v višini 188.426.000 dinarjev. Od čistega dohodka 352.795.000 dinarjev so za bruto osebne dohodke razdelili 322.349.000 dinarjev, osebni dohodki so bili za 118 odstotkov večji kot v lanskem polletju in so znašali povprečno 64.756 dinarjev in 11.724.000 dinarjev za stanovanjski sklad.

Blisk je dosegel 751.915.000 dinarjev celotnega prihodka — za 80 odstotkov več kot v lanskem polletju.

Tudi Bliskovci so krotili stroške, ki so samo 52 odstotkov večji od lanskih v prvem polletju in so znašali 451.311.000 dinarjev. Dohodek je znašal 300.594.000 dinarjev. S tem so poravnali dajatve iz dohodka v višini 102.792.000 dinarjev, ostalo jim je 197.802.000 dinarjev čistega dohodka — od tega so 166.228.000 dinarjev porabili za bruto osebne dohodke — povečali so osebne dohodke za 117 odstotkov — in za stanovanjske namene 5.248.000 dinarjev, od ostanka dohodka, ki znaša 26.326.000 dinarjev, so namenili za sklad skupne porabe 10.000.000, za poslovni sklad 4.302.000 dinarjev in za rezervni sklad 12.024.000 dinarjev.

Na Trati so začeli pripravljati gradbišče za tovarno Avtomatike

Na Trati so že začeli pripravljati gradbišče za novo tovarno, ki jo bo gradil tozđ Avtomatika. To sicer še ni začetek investicije, saj ima tozđ šele gradbeno dovoljenje za ureditev gradbišča. Je pa tozđ Avtomatika za svoj investicijski elaborat že pridobil vse potrebne družbene verifikacije od Inštituta Ljubljanske banke za oceno investicij ter Republiške komisije za oceno investicij in Ljubljanska banka je tudi že sprejela sklep o odobritvi kredita. V IMP-ju pa se bo o tem odločalo konec avgusta. (Foto: L. J.)

Tio posodablja tehnologijo

Idrijski Tio zdaj začne drugo fazo sanacijskega programa, kjer je glavna naloga tehnološka posodobitev. Cilj prve faze Tiove sanacije je bil doseči pozitivno poslovanje z boljšo organizacijo in zasedbo obstoječih zmogljivosti. Tu jim je, sicer z zamudo, tudi uspelo. Zdaj je na vrsti posodabljanje tehnologije.

Da Tio potrebuje določena vlaganja v nabavo novih, visokoproduktivnih strojev, ni novo spoznanje, saj je ta delovna organizacija vse od leta 1978 namenjala le minimalna sredstva za tehnologijo. Tako so morali Tiovi delavci zadnje čase marsikaj delati nadurno, pa ob sobotah in tudi nedeljah, da so lahko kolikor toliko redno pošiljali kupcem izdelke. Poseben problem je bila kvaliteta, da o težavnih delovnih razmerah niti ne govorimo. »Dolgoročno ni mogoče tako delati, pravi Tiovi direktor Zdenko Golob.

Zato so v Tiu naredili program za tehnološko posodabljanje proizvodnje, ki so ga že začeli tudi izvajati. Konec lanskega leta so aktivirali opremo za avtomatsko varjenje pod praškom, s čimer so dosegli precej hitrejšo in kvalitetnejšo izdelavo kovinskih valjastih posod v Godoviču.

Oktober lani so tudi naredili projekte za posodobitev proizvodnje ohišij za rototerme. Rešitev je izdelal vodja oddelka za razvojno tehnologijo in konstrukcijo inž. Ivan Rupnik. Stroj za varjenje lukenj so izdelali sami, stal pa je okrog 4 milijone dinarjev.

S to opremo so izboljšali vrtnanje in varjenje. V avgustu pa bo kot načrtujejo, steklo delo na novi liniji za protipožarne lopute.

Naslednja naloga, ki se je bodo lotili letos, je ureditev centralne obdelovalnice v Godoviču, kjer bodo izdelovali vse polizdelke za oba obrata.

V centralni obdelovalnici bodo združili nekaj strojev, ki jih že imajo, dopolnili pa jih bodo z dvema visokoproduktivnima numerično krmiljenima strojema (obdelovalni center za prebijanje pločevine in krivilni stroj) tu pa bo tudi avtomatski stroj za obdelavo aluminijastih profilov za rešetke, ki ga razvijajo skupaj s Strojno fakulteto.

Za nabavo in izdelavo novih strojev so v Tiu naredili investicijski elaborat, po katerem morajo zbrati skoraj 288 milijonov dinarjev. Od te vsote bodo sami prispevali četrtno, za ostalo bodo zaprosili Ljubljansko banko — novogoriško banko, Zavarovalnico Triglav in IMP-jevo Interno banko.

V Tiu računajo, da bodo dobili podporo posojilodajalcev, saj so z dosedanjim delom opravičili zaupanje. Investicija je brez dvoma izvezno usmerjena, saj bo omogočila doseganje potrebne kvalitete in rokov. S smiselno združitvijo opreme in nakupom visokoproduktivnih strojev bodo tudi zelo skrajšali izdelavne čase ter delavcem olajšali delo.

Vzporedno s posodabljanjem opreme v Tiu pripravljajo tudi vrsto organizacijskih sprememb — od načrtovanja in kontrole proizvodnje, pa do norm, ki jih bo ob novih strojih seveda tudi potrebno postaviti na novo.

Več o Tiovem poslovanju in tehnološkem posodabljanju objavljamo na 5. strani.

Nova ambulanta odpira vrata

V času, ko boste to brali, bo že odprta nova IMP-jeva ambulanta na Smoletovi 18. Neprimerna baraka na Vojkovi (točen naslov je pravzaprav Zagrebška ulica), v kateri je bilo težko tako zdravstvenim delavcem kot pacientom, bo kmalu pozabljena. Zdaj imamo novo, lepo urejeno in sodobno opremljeno kmalu ambulanto, v kateri bo poleg splošnega zdravnika tudi zobozdravnik.

V obratni ambulanti na Smoletovi so naslednji prostori: ordinacija za kurativo, ordinacija za preventivno dejavnost, laboratorij (za preiskave krvi in urina, oziroma za jemanje vzorcev), zobna ordinacija s posebno sobo za zobno tehniko in dve čakalnici (posebej za bolne paciente in skupna za kurativno in zobno ordinacijo). V kleti pa so še ambulantni prostori (za sanitetni material, arhiv in odpadke) ter strojnica.

Denar za obnovitev prostorov na Smoletovi in ureditev nove ambulante je združilo vseh petnajst IMP-

jevih ljubljanskih tozđov — pri čemer so bili njihovi prispevki izračunani glede na število zaposlenih.

Že pregled prostorov nove ambulante kaže, da to ni le obnovitev, pač pa tudi povečanje prostorov in dejavnosti. Tako je namestnik sozdo-vega generalnega direktorja Janez Stanovnik, ki je koordiniral akcijo za ureditev nove ambulante, poudaril: »Glede na razpoložljive prostore bo obseg zdravstvene zaštite IMP-jevih delavcev v novi ambulanti mnogo širši in kvalitetnejši, kot je bil možen v dosedanjih.«

IMP-jeve letne igre 6. septembra

6. IMP-jeve letne športne igre bodo v soboto 6. septembra na športnih igriščih Slovana v Ljubljani. Organizirala jih bo delovna organizacija Iko. Datum iger je spremenjen (najprej so bile napovedane za 13. septembra) na Slovanovo prošnjo, ker bo ta dan Wallasov memorial.

Organizatorji prosijo vse ekipe, naj se držijo postavljenega roka in do 20. avgusta pošljejo popolne prijave, ker bo 22. avgusta zrebanje ekip.

Koordinacijski odbor sindikata pa čaka še razprava, kako zagotoviti potreben denar za letne igre ali pa oklestiti program.

Bolje kot v lanskem letu

Poslovni sistem brez združevanja določenih sredstev ne more uspešno delovati. V IMP-ju izvaja združevanje sredstev v skladu s samoupravnimi akti Interna banka, zato smo vprašali njenega direktorja Lojzeta Kosija, kako letos tečejo ti postopki. Kljub nekaterim zamudam pri združevanju denarja za prioritete naložbe, ugotavlja Lojze Kosi boljši odnos IMP-jevih temeljnih in delovnih organizacij do tega vprašanja.

Številke kažejo, da je bilo v našem poslovnem sistemu združenega po zaključnem računu za leto 1985 kar precej denarja za različne namene. Poglejmo zdaj posamezne oblike združevanja!

1.) Združevanje 20 odstotkov rezervnih sredstev. To obveznost so v celoti izpolnile vse delovne organizacije in se je tako zbralo 112.518.256 dinarjev, tozdu Elektrokovinar pa je bilo za kritje njegove izgube vrmljenih 1.832.902 dinarja.

Tako imamo v IMP-ju 294.062.422,85 dinarja združenih rezervnih sredstev, od katerih je za sanacijske kredite dolgoročno angažiranih 121.375,50 dinarja. To so namreč sredstva, s katerimi v IMP-ju zagotavljamo kvalitetne vire za izvajanje sanacijskih programov. Kot vidimo, je trenutno prostih še 172.686.838,35 dinarja združenih rezervnih sredstev, ki jih Interna banka časno uporablja za kratkoročne namene, lahko pa pričakujemo, da bo Zbor Interne banke, ko bodo pripravljeni programi, del tega denarja razporedil za sanacije.

2.) Po vrednosti manjše, a tudi zelo pomembno, je bilo solidarnostno združevanje denarja za skupno porabo tistim organizacijam, ki po zaključnem računu niso mogle ustvariti skladov za skupno porabo. S tem v IMP-ju solidarnostno zagotavljamo delavcem v organizacijah brez skladov skupne porabe 60 odstotkov v IMP-ju dogovorjenega regresa za letni dopust ter polno višino dogovorjenih in jubilejnih nagrad in odpravnin.

Tudi tu ni bilo težav. Vse IMP-jeve organizacije, ki so bile to dolžne, so rezervirale dogovorjeno višino — to

je 10 odstotkov svojih skladov skupne porabe ali nekaj nad 55 milijonov dinarjev. Na srečo so bile potrebe manjše, tako da je bilo za solidarnost pri skupni porabi v resnici uporabljenih 34.280.369 dinarjev. Dobili so jih: Delovna skupnost Panonije (1.806.228), Panonijin tozdu Kmetijska mehanizacija (12.720.895), Ten — energetika (6.525.421), Elektrokovinar (6.326.472) in Tio, ki lani sicer ni imel izgube, vendar ni ustvaril sklada skupne porabe (6.901.353 dinarjev).

3.) Precej dela je Interna banka opravila tudi pri združevanju sredstev za kritje izgube po zaključnih računih za lansko leto. Elektrokovinarjevo izgubo so sanirali PMI-jevi tozdi že pred predložitvijo zaključnega računa, pač pa je teklo preko Interne banke združevanje precejšnjega dela virov za kritje izgube v Kmetijski mehanizaciji in Tenu — energetiki.

Za te namene so bila uporabljena sredstva iz več virov:

— Predčasni umik združenih rezervnih sredstev v občinskih skladih skupnih razerv.

— Predčasni umik združenih rezervnih sredstev v republiškem rezervnem skladu.

— Združevanje sredstev, ki bi jih po zaključnem računu morali vplačati v občinski in republiški rezervni sklad.

— Nepovratno združevanje rezervnih sredstev.

— Odstop obveznic za posojilo manj razvitim republikam in avtonomni pokrajini Kosovo, ki zapadejo v plačilo v letih 1987 do 1990. Panonija je namreč s Pomursko banko sklenila dogovor, da je banka te obveznice odkupila. Panonija pa bo združevalcem vračala sredstva z eno-

letnim zamikom.

Iz vseh naštetih virov smo v IMP-ju zagotovili za kritje izgube v Kmetijski mehanizaciji in Tenu — energetiki 537.821.232,80 dinarja. 4.) Se ne povsem izvršeno pa je združevanje dvajsetih odstotkov amortizacije in neto poslovnega sklada po lani sprejetem Pravilniku o združevanju sredstev za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela.

Do 5. avgusta je bilo v IMP-ju iz teh virov združenih 508.875.823 dinarjev in sicer 373.832.136 dinarjev na dohodkovni osnovi s tozdom Avtomatika, 135.043.686 dinarjev pa v kreditni sklad Interne banke po 10. in 11. členu Pravilnika. Dodatno je tudi tozdu Alchom kratkoročno zdužil 634.915 dinarjev, kar je 20 odst. njegovega neto poslovnega sklada.

Nekatere organizacije oziroma tozdi svoje obveznosti do 5. avgusta še niso izpolnili, vendar zagotavljajo, da bodo to storili v najkrajšem času. To so Telekom (njegova obveznost je 37.350.027 dinarjev), Iso (3.433.911), LSNL (4.549.859), Projekktivni biro (4.808.409) in Tehnomont (9.923.884).

Tudi PMI-jevi tozdi doslej še niso združili teh sredstev, niti niso obljubili, da bodo svojo obveznost izvršili. Gre za naslednje obveznosti: Montaža Maribor 48.914.104 dinarje, Inženirski biroji 510.474 dinarjev, Projekti Maribor 2.518.809 dinarjev in Elektrokovinar 3.845.821 dinarjev, torej skupno 55.789.199 dinarjev. Pa še to: Elektrokovinar je dolžan še tudi 3.604.000 dinarjev sredstev, ki bi jih moral združiti po zaključnem računu za leto 1984 in je edini tozdi, ki ni izpolnil svoje obveznosti v lanskem krogu združevanja.

Klimina tozda Industrijska in Montažna proizvodnja sta z Avtomatiko združila 75.000.000 dinarjev na dohodkovni osnovi, toda po izračunu bi morala združiti še 27.176.17 dinarjev.

manj zaposlenih kot v lanskem in kot so planirali in sicer je bilo 8 odstotkov manj delavcev v montažni dejavnosti, dva manj so imeli v proizvodnji, pa enega več v režiji.

V proizvodni dejavnosti je tozdi izpolnil polletni plan fakturirane realizacije s 110 odstotki, v montažni dejavnosti pa le 80-odstotno.

Zanimivi so podatki, da je letos v Blisku več proizvodnje kot montaže (54,3 odstotka proizvodnje, pa 39,2 odstotka montaže), medtem ko je bilo lani nasprotno — več montaže, pa manj proizvodnje (43,8 odstotka proizvodnje, pa 54,9 odstotka montaže).

V tem obdobju so imeli za 2 odstotka več učinkovitih ur na zaposlenega kot lani v enakem obdobju, kar so dosegli z nadurami pri delu za Madžarsko, sicer pa so v rednem delovnem času imeli prav toliko učinkovitih ur na zaposlenega kot v lanskem prvem polletju.

Z bolniškimi izostanki so izgubili 120 ur — to je 23 odstotkov več kot lansko prvo polletje.

MARIJA PRIMC

Do konca leta manjka še precej dela

Polletna bilanca v Projekktivnem biroju ni posebno razveseljujoča, je tozдова fakturirana realizacija za to obdobje le 98 odstotna — tega je izvozna realizacija v planskih okvirih, medtem ko na domačem tržišču niso dosegli planirane realizacije.

Problemi so s plačili domačih in tujih storitev, kar seveda vpliva tudi na dohodek tozda. Zaradi manjšega dohodka pa so bili tudi osebni dohodki samo 85 odstotkov od planiranih.

Zisov interventni zakon o osebnih dohodkih zadeva tudi Projekktivni biro, je povedal direktor Jože Hrvatin, zato je bil v tozdu v 1. četrtletju približno 15 odstotni razkorak med izplačanimi osebnimi dohodki in doseženim dohodkom.

To so sicer v 6. mesečni bilanci uredili, vendar na račun manjših osebnih dohodkov. Delavci s tem seveda niso zadovoljni in imajo probleme, kar mladi inženirji odhajajo drugim.

Vzrok za to, da tozdi ne dosega realizacije oziroma dohodka, je v pomanjkanju dela. Konstantno se namreč pojavlja, da je določen del projektantov brez dela, je povedal direktor Hrvatin. V tozdu to spremljajo in skušajo urediti, vendar jim ne uspeva tako, kot želijo. Tudi v Projekktivnem biroju, pravi Hrvatin, se pozna, da IMP nima več toliko dela, kot jih je imel v tujini, pa tudi na domačem tržišču je manj dela. Zato se na domačem tržišču pojavlja velika konkurenca, pa se zaradi tega sklepajo pogodbe tudi za nižje cene. Pozna se nadalje tudi to, da je Inženiring skle-

nil tako za dela v tujini kot tudi za dela v domovini zelo malo pogodb.

Za tretje četrtletje tozdi ne bi polno zaseden z deli, še slabši so izgleadi za zadnje četrtletje.

Na domačem trgu so za leto predvideli, da bodo opravili za 400 milijonov dinarjev del. Do konca julija pa so imeli le za 160 milijonov dinarjev sklenjenih pogodb.

Po sedanjih izgleadih žal ne bo zadnjem četrtletju nobenega novega objekta v tujini. Zato so tozdu zaskrbljeni glede poslovnih rezultatov ob zaključku letošnjega leta, skrbijo pa jih tudi kako bo prihodnje leto. M. P.

Iz dela Republiškega sindikata gradbenih delavcev

Za osebne dohodke le toliko, kot ustvarimo

Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije si julija ni privoščil počitnic. Pred obravnavo polletne bilance gospodarstva so sklicali na posvet predstavnike sindikata iz največjih gradbenih organizacij in občinskih sindikalnih odborov gradbenih delavcev. Na tem posvetu so opredelili nekaj izhodišč, ki so sindikalnim organizacijam dala osnovo za stališča v obravnavi poslovnih rezultatov in pri usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Sindikalni aktivisti iz gradbenih organizacij 24. julija še niso mogli imeti povsem natančnih podatkov o polletnem poslovnem obračunu, imeli pa so že grobe ocene, ki kažejo, da je gradbeništvo v tem obdobju poslovalo bolje, kot je bilo pričakovati. Organizacije s področja gradbeništva so izgube od prvega kvartala močno zmanjšale in dokazale, da so bile v glavnem res sezonske, kar je za to panogo, ki ima pozimi mrtvo sezono, tudi sicer značilno. Nekaj tozdu je sicer zaključilo prvo polletje z rdečimi števkami, vendar vsi zatrjujejo, da bodo izgubo lahko pokrili v okviru svojih poslovnih sistemov.

Celo industrija gradbenega materiala je svoje poslovne rezultate močno popravila. Vzroka ni težko ugotoviti: Ta proizvodnja je lažje zadihala zaradi cenejših energije (mazut za proizvajalce gradbenih materialov se je pocenil za 40 odst., plin pa za 20 do 25). Tako je celo večina opekam popravila svoje poslovne rezultate — z izjemo mariborske opekame Košaki, ki je v resni krizi. Skrb pa, ker proizvajalci gradbenih materialov zmanjšujejo obseg proizvodnje, ali pa se jim kopičijo zaloge. Tako so se pojavile zaloge celo v cementarnah, česar v Jugoslaviji po vojni še nismo doživeli, je povedal sekretar Splošnega združenja gradbeništva in IGM Jože Vučajnik.

Med podatki, ki so jih navajali sindikalisti iz združenega dela, so bile najbolj zgovorne številke, s katerimi je Bogomir Žerjal iz koprškega Investbiroja pokazal, kakšni so rezultati nenehnega razpravljanja, kako nujno je razbremeniti gospodarstvo: Delež družbenih dajatev v dohodku te organizacije je bil v 1. polletju 1984 18,2 odst., lani 21,3 in letos 22,2 odstotka — torej iz leta v leto višji.

A vrnimo se k doseženim poslovnim rezultatom, ki v celoti gledano niso bili slabi! Kako jih ocenjevati? Predsednik republiškega odbora Franc Berginc je opozoril, da sta nujna kritičnost in pogled naprej. Vprašati se je treba, koliko so k ugodnemu izkupičku v letošnjem prvem polletju prispevali avansi investitorjev, saj je znano, da so zlasti nekateri investitorji neproizvodnih objektov na začetku leta v strahu pred prepovedjo teh investicij pohiteli s predplačili. Razen tega pomenijo predplačila zajemčeno ceno — kakšen bo uspeh teh gradbišč ob zaključku dela? In vprašati se je potrebno, kako bo z delom jutri, saj slišimo v projektantskih organizacijah tamenje, da jim dela močno primanjkuje. Če so danes brez dela projektanti, grozi, da bo čez 6 mesecev manjkalo dela operativci.

Vse to so po Bergincem mnenju vprašanja, ki jih morajo načeti tudi sindikalne organizacije. V pripravi na obravnavo polletnih obračunov smo slišali tudi mnenja, da so ukrepi za pridobivanje dohodka in sploh za poslovanje zadeva poslovalnih delavcev, medtem ko je naloga sindikata predvsem ščititi delavčeve življenjske ravne, je dejal Franc Berginc. Toda sindikat ne more mimo vprašanj, ki so povezana s poslovanjem in produktivnostjo, še zlasti ne v situaciji, ko se srečujemo z mnogimi slabostmi — od socializacije ne dovolj izkoriščenih zmogljivosti, nelojalne konkurence, do premajhne odprtosti za skupne nastope.

Berginc je opozoril tudi na vprašanje stroškov, ki jih je treba pozorno pregledati. Res so v večini organizacij pri zniževanju stroškov že marsikaj naredili, po drugi strani pa tudi drži, da je gradbeništvo kapitalno eksten-

zivna delovna panoga in bi že majhni odstotki prinesli velike vsote prihrankov.

Posveta se je udeležil tudi sekretar republiškega sindikalnega sveta Franc Hribar, ki je ob spodbudnih polletnih rezultatih izrekel priznanje vsem gradbenicem, saj so ti dosežki brez dvoma rezultat velikega napora zaposlenih. Ob tem je povedal, da so tudi druge panoge slovenskega gospodarstva v primerjavi s prvim četrtletjem dosegle opazno izboljšanje poslovnih rezultatov.

Ob nalogah sindikata pri spremljanju poslovnih rezultatov je Hribar poudaril naslednje točke:

— Mobilizirati je treba vse delavce za uresničevanje gospodarskih ciljev. Takšna mobilizacija je možna seveda le na osnovi programov, zato mora sindikat vztrajati, da poslovni delavci konkretno opredelijo naloge za uspešnejše tekoče poslovanje in razvoj.

— Posebno pozornost je potrebno posvetiti družbenim obveznostim, ki jih je nujno postopno zmanjšati, kajti brez večje akumulacije gospodarstvo ne bo moglo posodobljati svoje izrabljene opreme in se prestrukturirati.

— Sindikat mora imeti v času zaostrenih gospodarskih razmer še posebno izostren posluš za življenjske razmere svojih članov. Osnovni cilj seveda mora biti zdravo poslovanje, tako da delavci ob normalni delovni uspešnosti ne sme biti socialni problem.

— Posebej je Hribar spregovoril o programu gospodarskih ukrepov Zveznega izvršnega sveta in poudaril, da slovenski sindikati zastavljene akcije podpirajo ob zavemanju, da morajo biti selektivni in jih je treba povsod dosledno izvajati. Gotovo bodo ti ukrepi močno pretresli odnose, je dejal Hribar, toda zavedati se moramo, da po utečenih kolektivnih ni mogoče naprej, zato vas prosim, da tudi v sindikalnih organizacijah te ukrepe podprete.

Posebej so na posvetu obravnavali naloge sindikata pri usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Nekateri sindikalisti iz delovnih organizacij so se pritožili, da interventni zakon, ki omejuje pretirano delitev osebnih dohodkov, ni dovolj razumljiv. »Spet smo dobili predpis, za katerega izvajanje potrebujemo kup dodatnih pojasnil. Pripravljalci zakonov bi morali napisati besedila, ki bodo razumljiva, ne pa da potem sklicujemo seminarje za branje zakonov,« se je pritožil eden od razpravljalcev.

Vendar pa takšne pripombe ne držijo. Predsednik komisije podpisnikov Panožnega Sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov Ranko Krašič je dal odgovore na vprašanja, ki so se zastavljala pri praktičnem izvajanju tega Zakona. Komisija podpisnikov sporazuma in Komisija za vprašanja delitve dohodka in osebnih dohodkov pri sindikatu gradbenic sta namreč to problematiko podrobno obravnavali in tudi usklajili stališča z RS ZSS. Osnovna pa je, da sindikat ne bo dovolil poviševanja osebnih dohodkov, ki nima podlage v ustvarjenem dohodku. Sicer pa v gradbeništvu, tako so zatrdili predstavniki sindikalnih organizacij, ni mnogo delavnih organizacij, ki bi za osebne dohodke razdelile preveč, tiste, ki pa so prekršile delitvena razmerja, pa so še v predpisnem roku sprejele programe, kako bodo spravile preveč izplačane osebne dohodke v pravičen odnos z ustvarjenim dohodkom.

LOJZE JAVORNIK

Nadaljevanje s 1. strani

obdobju pa le 1940). Nekoliko pa je zaostajal izvoz k Beekjerju. Letos so Panonci osvojili nova izvozna območja — to so Španija, Belgija in Turčija, kamor so izvozili obračalnike, predsetvenike, sadilnike in kosilnice. Osvajajo pa še iraško tržišče. Svoje izdelke (skropilnice, kosilnice itd.) je Kmetijska mehanizacija izvažala v Zvezno republiko Nemčij, Italijo, Avstrijo, Poljsko, Čehoslovaško, Belgijo, Španijo.

V prvem polletju so v tozdu Kmetijska mehanizacija povečali cene svojih izdelkov za 50 do 55 odstotkov.

Fizični obseg prodaje so zvečali za 11 odstotkov v primerjavi z enakim lanskim obdobjem.

Zaradi prestrukturiranja proizvodnje z osvajanjem zahtevnejših izdelkov so prek Delavske univerze in Šolskega centra Murska Sobota dodatno izobraževali delavce, ki delajo na rezkalnih strojih in tiste delavce, ki delajo na zahtevnejših programih.

Zaradi prestrukturiranja proizvodnje z osvajanjem zahtevnejših izdelkov so prek Delavske

univerze in šolskega centra Murska Sobota dodatno izobraževali delavce, ki delajo na rezkalnih strojih in tiste delavce, ki delajo na zahtevnejših programih.

V proizvodnji je bilo v tem obdobju zaposlenih povprečno 352 delavcev, kar je za 10 odstotkov manj kot lani v prvem polletju. Ker so imeli v začetku leta premalo dela v proizvodnji, so posodili 73 delavcev v druge IMP-jeve tozde, junija pa so jih imeli v drugi tozdi le še 12.

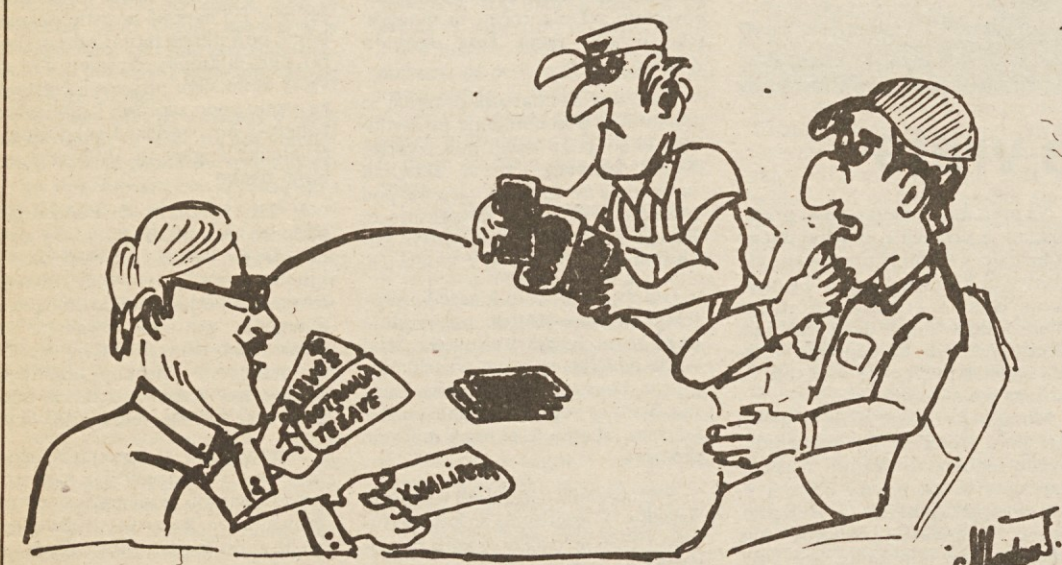
V omenjenem obdobju so v proizvodnji realizirali 339.982 norma ur — to je po delavcu 965 norma ur, kar je za 10 odstotkov več kot v lanskem prvem polletju.

Ob tem, da je bilo v proizvodnji za 10 odstotkov manj zaposlenih kot v enakem obdobju lani, so produktivnost povečali za 7 odstotkov.

V okviru sanacije so zelo zaosttrili disciplino. Od januarja do junija so imeli kar 30 disciplinskih postopkov, v katerih so nekaterim delavcem izdali tudi sklepe v prenehanju delovnega razmerja.

V tozdu Blisk so imeli v letošnjem prvem polletju 6 odstotkov

Gospodarska igra

Ojoj! Osebni dohodek, kritika, prekinitev dela — slabe karte...

Iso bo uvedel nov proizvodni program

Sad skupnih vlaganj

V slovenjekonjiškem Isu osvajajo nov proizvodni program: to je nizkonapetostno avtomatsko stikalo, ki ga bodo proizvajali v sodelovanju z ohridskim Emom. Za uvedbo nove proizvodnje bo Iso tudi povečal proizvodne prostore in nakupil precej kvalitetnih strojev. O novem programu, investiciji in sodelovanju z Emom sem se pogovarjal z direktorjem delovne organizacije Iso Lojzom Kračunom.

Proizvodnja avtomatskih nizkonapetostnih stikal je za Iso pomembna, saj je to tehnološko zelo kvaliteten izdelek. V IMP-ju smo namreč ugotavljali, da naša elektrooprema (Isova in Tenova) po kvaliteti že zaošča za opremo drugih jugoslovanskih proizvajalcev. Po drugi strani ne Iso ne Ten nimata samo dovolj denarja za nakup drage opreme, ki je nujna za tehnološko posodobitev proizvodnje.

Kot je povedal Lojze Kračun, so bila ta dejstva odločilna, da so se s Tenom dogovorili o usmerjanju razvojnih načrtov in vsaka od teh delovnih organizacij se je odločila poiskati partnerja v Jugoslaviji, da bi tako manjše delovne organizacije v medsebojnem sodelovanju lahko konkurirale kot enakovreden partner velikim jugoslovanskim proizvajalcem elektroopreme. Tako je Ten sklenil sporazum o sodelovanju pri proizvodnji srednjenaletnih stikal s TSN-om, so pa sporazum za proizvodnjo nizkonapetostnih stikal z Emom.

Zakaj so se v Isu povezali ravno z Emom? To je hitro razvijajoča se delovna organizacija, ki je v dobrih desetih letih zrastle od 16 ljudi na 3.600 zaposlenih. Njihov program obsega izdelke na področju srednje in delno nizke napetosti. Že njihova rast kaže, da imajo zelo prodorno razvojno politiko, ki je uspešna na tržišču — tudi v izvozu, s katerim ustvarjajo približno 28 odstotkov celotne realizacije.

Iso in Emo sta našla skupen interes v osvajanju nizkonapetostnega avtomatskega stikala, pri katerega proizvodnji bosta sodelovala kot enakopravna partnerja vsak s polovico proizvodnje. Končni izdelek bodo sestavljali v Slovenskih Konjicah. Prodajo bosta organizirala oba partnerja po dogovorjenih cenah.

Stikalo bo narejeno po dokumentaciji Hunt und Weber, ki so jo zbrali kot najugodnejšo. Program bodo osvajali v dveh etapah: zdaj pripravljajo proizvodnjo za paleta stikal od 800 do 3.150 amperov, nato pa bodo začeli proizvajati še stikalo od 250 do 630 amperov.

In roki? V Isu zdaj pripravljajo proizvodno dokumentacijo in zbirajo ponudbe za stroje in orodja, ki jih zahteva nova proizvodnja. Pod streho je tudi že prizidek obstoječe tovarne, ki mora biti gradbeno končan do konca septembra, da bodo vanj preselili del proizvodnje iz sedanjih prostorov. Prihodnje leto bodo namestili nove stroje in pred koncem leta načrtujejo tudi ničto serijo novih stikal.

V prizidku, ki so ga začeli graditi lani, bo Iso pridobil 2.100 kv. metrov površin. Od tega meri 540 kv. metrov nova lakirnica, 720 kv. metrov proizvodna hala, ostali prostor pa je v priložnosti namenjen za orodjarno, preiskovalnico in povečanje jedilnice, v etazi pa bodo uredili prostore za razvojno in tehnološko službo.

V novi lakirnici bodo uvedli elektrostatsko barvanje obstoječega proizvodnega programa, saj je sedanja lakirnica v Isu tehnološko neprimerna. V novo proizvodno halo pa bodo preselili proizvodnjo opreme za kompleksne objekte nizke in srednje napetosti ter elektroindukcijskih peči, za kar potrebujejo dvigalo, ki ga v sedanjih prostorih ne morejo namestiti. Na to proizvodnjo se navezuje tudi preiskovalnišče, ki ga bodo opremili tako, da bodo lahko odlični poskusne šarže litine in preiskovali elektroindukcijske peči.

Z vsemi temi selitvami bodo v sedanjih elektrodelaavnici pridobili prostor, v katerem bodo uredili proizvodnjo novih stikal. Za to proizvodnjo bodo nabavili kar precej opreme, kar kažejo tudi podatki o investiciji. Po investicijskem programu iz maja je od skupne vrednosti 1,27 milijarde dinarjev gradbenih in obrtniških del le za 290 milijonov dinarjev, vse ostalo je vrednost opreme (od tega za približno 120 milijonov dinarjev uvožene) in obratna sredstva.

Visok delež opreme v investiciji kaže, da se bo Iso tehnološko precej posodobil, saj bodo kupili vrsto namenskih strojev za novo proizvodnjo. S tem, pričakujejo v Isu, bodo dosegli 40-odstotni delež serijske

proizvodnje. Po drugi strani pa je nakup strojev za Iso zares nujen, saj je sedanja oprema te delovne organizacije že 92-odstotno amortizirana.

Investicija v Slovenskih Konjicah je ena največjih IMP-jevih naložb v zadnjem času in Iso je ne bi zmoget sam brez angažiranja skupnih sredstev, ki znašajo približno 30 odstotkov.

V istem času tudi Emo gradi novo tovarno in opremlja orodjarno za svoj delež proizvodnje novih stikal. Pri tem je treba povedati, da se precejšen del potrebnega denarja za ta projekt zbira iz sklada za pospeševanje razvoja nerazvitih republik in

pokrajine Kosovo. V tem okviru je angažiranih tudi 490 milijonov dinarjev sredstev, ki jih v ta sklad združujejo IMP-jevi tozdi in delovne organizacije. Ob tem se je Lojze Kračun zahvalil vsem delavcem v IMP-ju, ki so svoje prispevke v sklad za nerazvite združile namensko preko Isa za uresničitev tega za Konjičane tako pomembnega razvojnega načrta.

To skupno naložbo iz sklada za nerazvite sta podprli tudi makedonska in slovenska gospodarska zbornica (slednja tudi s 460 milijoni dinarjev iz tistega dela sklada za nerazvite, katerega lahko usmerja.) Tu se torej srečujemo tudi v IMP-ju s primerom neposrednega sodelovanja pri investicijah za pospeševanje razvoja manj razvitih, kar je gotovo najboljši način za kvalitetno angažiranje tega denarja.

LOJZE JAVORNIK

Ponudbi na novih tržiščih

Sposobni konkurirati

V tozdu Marketing smo dobili podatke o nekaterih prizadevanjih za sklenitev izvoznih poslov na novih tržiščih v Turčiji in Bolgariji. Tako je bila s firmo Tehnoekspostroj podpisana pogodba o izvozu Klimatovih evaporativnih hladilcev zraka. Naprave so namenjene končnemu kupcu v Iraku in bodo plačane v konvertibilni valuti — vredne so 115.000 ameriških dolarjev.

Iz Turčije še ne moremo pisati o sklenjeni pogodbi, pač pa o tem, da je Telekomova oprema prišla v najožji izbor v investicijskih načrtih turške radiotelevizije za gradnjo oddajniške in pretvorniške mreže. Za ta projekt je bil razpisan mednarodni tender, na katerem sta Telekom in Marketing sodelovala preko beogradskega Jugoelektra, ki ima predstavništvo v Ankari. Vrednost ponujene opreme je okrog 10 milijonov zahodnonemških mark. Konkurenca je bila zares huda, saj je sodelovalo še sedem znanih firm od francoskega

Thomsona do japonske korporacije Nee-Surnitomo. Vse firme so tudi vložile velike napore, da bi na natečaju uspele. Tenderje so odprli 11. julija in v najožji izbor sta prišla milanski TEM ter IMP.

Vodja Marketingovega Izvoznega oddelka Edo Dežman je ob tem povedal, da je Telekomova ponudba celo nekoliko ugodnejša od italijanske, Italijani pa imajo prednost, ker so tudi radioteleviziji že lani dobavili 50 TV oddajnikov in pretvornikov. Investitor se mora odločiti v štirih mesecih, odločilni pa bodo verjetno septembrski pogovori, na katere bo naročnik povabil predstavnike obeh najugodnejših ponudnikov.

Ne brez razlogov pa lahko napišemo, da je določen uspeh že uvrstitev Telekomove ponudbe v najožji izbor na takšnem natečaju. IMP ni na turško tržišče nikoli izvažal, nismo ga poznali, prav tako smo bili mi tam povsem neznani. Da so IMP-jevo po-

nudbo sploh obravnavali, je bila zelo pomembna pisna izjava Siemens o več kot desetletnem uspešnem sodelovanju, kjer je Telekom dosegel zahtevano kvaliteto. Uvrstitev v ožji izbor na takšnem natečaju je sama po sebi dokaz, da smo sposobni ponuditi opremo primerne kvalitete in cene. To je spodbuda, da bi s ponudbami lahko uspešno sodelovali tudi na tenderjih v drugih državah — na primer Egipt, Tunizija, Alžirija, Maroko.

Po drugi strani so tudi naši predstavniki dobili dragocene izkušnje o razmerah na turškem tržišču. Telekom je v Ankari poiskal turškega zastopnika in pokazalo se je, da brez takšne pomoči sploh ne bi mogli delati, saj je na primer predsedujoči ob odpiranju Tenderjev predstavil ponudbe samo v Turčiji.

Čez nekaj mesecev bomo torej videli, ali bo ponudba turški radioteleviziji prinesla pomemben posel, ki ima tudi dolgoročneje perspektive, vsekakor pa nakazuje, da izvozne možnosti obstajajo. Posel z bolgarsko firmo pa je dogovorjena zadeva, sicer enkratni posel, a koristno bi bilo poskusiti, če so možne tudi druge oblike sodelovanja z bolgarskimi partnerji.

L. J.

Posnetka z Isovega gradbišča: Zgoraj nova proizvodna hala, spodaj dela v lakirnici.

Fakturirana realizacija — junij 1986

Real.	Plan (v 10 ³ din)			Izvršitev			Indeks izvršitve			
	1986	za 6 mes.	junij	junij	6 mes.86	6 mes.1985	letni plan	plan za 6 mes.	jun. 86	izv.
TOZD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OV	5.911.765	2.440.157	496.182	739.034.347	2.567.031.921	1.145.414.317	43	105	149	224
KM	2.617.870	1.089.031	211.200	240.806.727	1.239.536.493	474.684.696	47	114	114	261
MK	2.403.485	998.800	194.000	179.039.509	1.236.356.711	550.033.196	51	124	92	225
PMI	7.874.500	3.155.800	722.200	664.040.910	3.070.021.417	1.534.508.480	39	97	92	200
MM	5.644.000	2.243.000	519.000	464.667.837	2.207.431.316	1.083.187.215	39	98	90	204
IB	253.700	124.800	20.900	23.667.924	113.897.031	37.351.216	45	91	113	305
PROJ	273.800	111.300	25.600	24.755.803	99.871.495	45.053.002	36	90	97	222
EKO	1.703.000	676.700	156.700	150.949.346	648.821.575	368.917.047	38	96	96	176
EM	3.890.000	1.799.000	320.000	1.046.033.805	3.165.383.667	1.025.092.224	81	176	327	309
brez izvoza	3.640.000	1.684.000	300.000	1.035.278.158	2.882.761.749	833.722.387	79	171	345	346
DVIG	1.719.988	753.867	134.135	170.671.125	750.769.731	311.837.534	44	100	127	241
TEN	2.799.000	1.042.628	223.337	198.758.317	1.109.576.121	681.353.294	40	106	89	163
TELEKOM	2.270.000	940.000	190.000	286.108.554	1.063.306.663	574.673.907	47	113	151	185
ISO	1.595.000	795.000	160.000	224.149.623	1.011.873.733	338.916.241	63	127	140	299
KLIMAT	4.430.000	1.940.000	385.000	403.485.573	1.971.039.123	752.878.538	44	127	105	262
TIO	2.911.000	1.222.620	232.880	212.427.519	1.238.225.162	599.677.425	43	125	91	206
PANONJA	6.260.712	3.234.008	566.511	796.665.542	3.171.830.242	1.623.872.991	51	98	141	195
BLISK	1.980.003	740.150	173.000	139.209.004	706.338.926	430.215.710	36	95	80	164
KMP	4.280.709	2.493.858	393.511	657.456.538	2.465.491.316	1.193.657.281	58	99	167	207
IKO	11.800.000	4.917.700	919.100	1.195.347.318	6.386.196.190	2.836.182.027	54	130	130	225
AVTOM	4.300.000	1.694.200	339.700	412.244.486	2.266.798.182	954.859.543	53	134	121	237
ČRPAL	3.500.000	1.543.500	259.000	296.090.327	2.010.405.745	798.755.117	57	130	114	252
ITAK	1.800.000	736.200	142.200	180.351.225	945.399.844	424.838.951	53	128	127	223
SKIP	2.200.000	943.800	178.200	306.661.280	1.163.592.419	657.728.416	53	123	172	177
LIVAR	8.511.950	3.874.600	724.300	792.349.427	4.050.558.469	2.085.605.893	48	104	109	194
LSNL	2.180.000	1.040.000	401.000	406.149.891	2.288.340.725	1.123.701.073	48	105	101	204
TA	1.633.000	743.000	138.000	157.341.432	765.300.828	423.982.456	47	103	114	181
VIPO	738.950	365.600	65.300	127.481.797	418.808.293	158.440.869	57	115	195	264
LEK	1.410.000	606.000	120.000	101.376.287	578.108.623	379.481.495	41	95	84	152
KLIMA	5.690.000	2.400.150	428.450	536.753.184	3.203.006.636	1.369.039.742	56	133	125	234
IP	4.000.000	1.680.000	300.000	367.350.385	2.110.688.996	941.866.922	53	126	122	224
MP	1.690.000	720.150	128.450	169.402.799	1.092.317.640	427.172.820	65	152	132	256
IZIP	4.209.700	1.899.200	381.200	623.896.569	1.878.960.294	983.763.793	45	99	164	191
INZ	611.200	300.700	50.400	41.615.347	309.433.895	116.379.924	51	103	83	266
ARK	636.600	313.200	52.500	48.839.549	258.586.453	115.571.925	41	83	93	224
IB	792.000	344.000	61.700	149.396.198	335.386.392	146.071.963	42	97	242	230
ELINOM	923.300	379.500	72.200	177.439.019	389.089.467	259.856.764	42	103	246	150
ALCH	1.120.000	500.600	134.400	191.109.641	524.095.985	317.859.597	47	105	142	165
IC	126.600	61.800	10.000	15.496.815	62.368.102	28.023.620	49	101	155	223
- CK	206.320	104.400	17.000	27.089.373	113.175.886	53.234.703	55	112	159	213
- SD	32.554	16.100	2.700	3.026.000	17.959.780	5.707.427	55	112	112	315
- PD	73.752	14.900	11.200	27.939.950	36.668.501	13.818.518	50	246	249	265
IMP	75.207.596	32.654.963	6.319.395	8.367.623.372	37.281.478.740	16.960.294.946	49	114	132	221

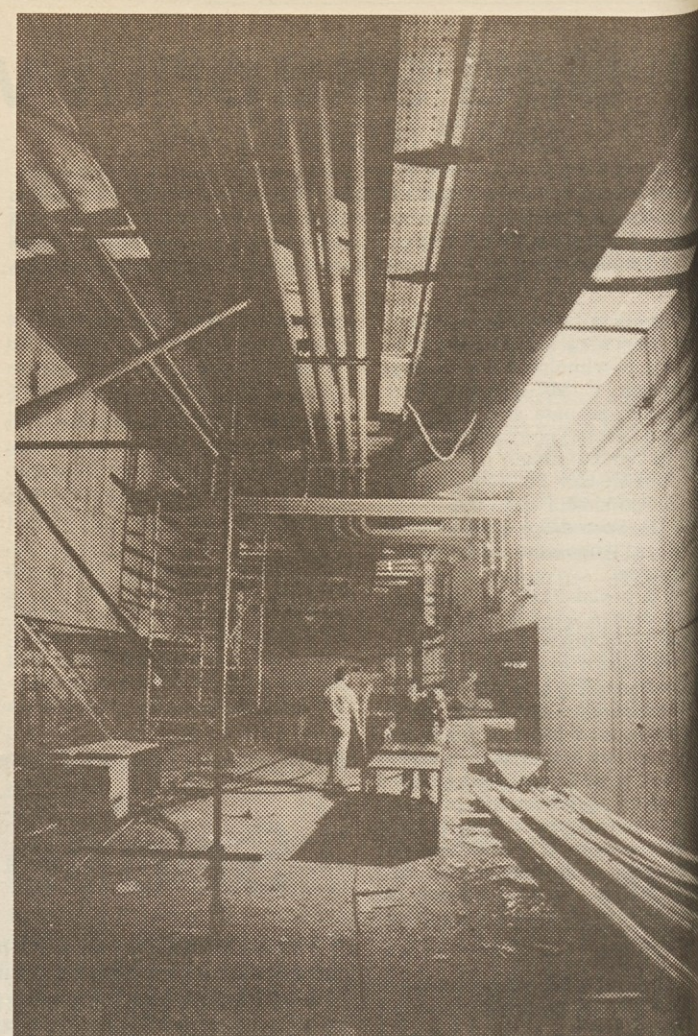
Vam je dolgčas?
Napišite prispevek za Glasnik!
Telefon uredništva:
(061) 321-043

Pogled na vso skupino objektov, ki tvorijo Ploščad Borisa Kraigherja.

Priključki klimatizacijskih kanalov strojnice na vrhu stolpnice.

Instalacije v kletnih prostorih.

40 investitorjev — nešteto različnih želja in zahtev

Gradbišče Ploščadi Borisa Kraigherja je veliko, če seštejemo vse podzemne in nadzemne prostore, mnogo pa je na njem tudi delavcev, ki ga gradijo. Če seštejemo vse gradbince, naše monterje, pa druge kooperante, je na gradbišču kar okrog 500 ljudi, pravi Marjan Tičar iz OV-ja, ki je koordinator montažnih del na tem gradbišču. Naših monterjev je na gradbišču 150.

Ploščad Borisa Kraigherja je poslovni objekt — kletni in pritlični del je namenjen raznim lokalom, stolpnica pa pisarnam. O zasnovi tega objekta in urbanističnih vizijah pišemo posebej, za ta zapis pa je pomembno, da se tu pojavlja cela množica investitorjev kar okrog štirideset — ki si je vsak kupil večji ali manjši prostor in zdaj prihaja k izvajalcem z različnimi posebnimi željami.

Nasploh je objekt instalacijsko precej zahteven, je povedal Marjan Tičar, ki koordinira ekipe monterjev OV-ja. Klime montaže in Elektro-monterja. Pogodbo imamo z Gradisom, ki je izvajalec gradbenih del. Skupna pogodbeni vrednost montažnih del je 3,5 milijarde dinarjev, kar tudi priča o njihovi velikosti. Dodatno pa je tu še montaža dvigal, ki jo tudi izvaja IMP-konkretno delovna organizacija Dvigalo, vendar po posebni pogodbi.

Skratka, to je velik in zahteven objekt, kjer se pojavljajo vse vrste naših monterjev, zato je na prvi pogled čudno, da izvedbe ne koordinira tozdr Inženiring, pač pa je to nalogo prevzel OV. To je, bi rekli, zgodovinska dediščina. Gradnja Ploščadi Bo-

risa Kraigherja se je začela že pred lepim časom, in ko so lani stekla resna dela v kletih, je OV tam izvajal instalacije v zakloniščih ter meteorno kanalizacijo. Tako je bilo nekako normalno, da je zdaj vključen v delo tudi na naslednjih etapah in obenem je ta delovna organizacija prevzela tudi koordinacijo vseh montažnih del, je povedal Marjan Tičar.

Ta koordinacija je, kot smo že nazkazali, precej zahtevna, saj ima vsak investitor nove ideje, cilje in zahteve, tako da kar naprej nekaj spreminja. Tako imajo na gradbišču operativne sestanke dvakrat tedensko. Ker so prisotni poleg izvajalcev tudi nadzorni organi in projektanti, Marjan Tičar pravi, da sta glavna projekta arhitekture inž. Janez Lajovic in inž. Boris Vovk zelo angažirana in se trudita hitro dajati rešitve problemov — seveda pa arhitekt ne more dajati pravih projektov za instalacije, torej je pri vseh monterjih, še posebej pri električarjih, potrebnega mnogo prilagajanja. Instalacije na tem objektu so precej zahtevne. Pri ogrevanju je posebnost, da imajo kalorimetre za odčitavanje porabljene energije za vsakega investitorja po-

sebej. Vgradnja teh naprav je dala precej dela elektromonterjem, ki so morali narediti potrebne povezave. Sicer pa je ves kompleks priključen na Komunalno energetiko in dobiva toploto preko toplotne postaje, v kateri so tudi kalorimetri za vse uporabnike.

Pri prezračevanju omenimo, da je na objektu dosledno uporabljena rekuperacija. Vgradili so Tiove ekonovente, ki bodo lovili vso odpadno energijo pri odvodih zraka in prezračevalnih naprav.

Doslej smo imeli monterji največ problemov v kletih, ki so nizke in tesne za množico instalacij. Spomladi (na tem objektu so IMP-jevi monterji začeli delati februarja) so bile delovne razmere v kletih zaradi vlage zelo težke. Problem zase pa so bile spremembe, tako, da je moral Gradis formirati ekipo delavcev, ki so prebijali luknje in odpirali poti za spremenjene instalacijske vode.

Največ težav zaradi sprememb so imeli elektromonterji. Takole pripoveduje Elektromonterjev vodja montaže na tem objektu Bojan Mehle: »Projekte smo dobili aprila in takoj naročili ves material: kable, razdelilce, šibkotočno opremo, talne kanale. Opremo smo v glavnem dobili, potem pa so prišli investitorji in povsem spremenili instalacije v stolpnici. Spremenili so tako rekoč vse: od razporeda prostorov, kar

pomeni drugačen raster svetilk, do sistema prižigavanja luči (nekateri želijo tabloje namesto stikal za posamezne luči), namesto projektiranih treh talnih kanalov želijo združiti elektroinstalacije v dva kanala, spremenjen je tip doz.« Za elektromonterje je to precejšen problem tudi zato, ker mnogo nabavljene opreme ne bodo uporabili, pač pa morajo naročiti novo. Ker je še veliko zadev odprtih, tudi ne morejo delati s takim tempom, kot bi želeli.

Sicer pa so elektroinstalacije na tem objektu precej zahtevne in mnogo je tudi šibkotočnih instalacij, ki predstavljajo približno polovico vrednosti vseh elektroinstalacij. Stavba bo imela centralni računalniški nadzor in avtomatsko požarno zaščito v vseh prostorih od kleti do stolpnice. V stolpnici bo tudi več telefonskih central — različne firme bodo seveda imele vsaka svojo centralo. Precej dela bodo imeli šibkotokaši tudi s terminalskimi priključki, ki bodo navezani na oba računska centra (Rudisovega in Iteojvega).

Skratka, tudi na instalacijah se odraža, da se bo v objektih na Ploščadi Borisa Kraigherja odvijalo živahno poslovno življenje. Upajamo, da bodo dela potekala v redu in bodo nove stavbe v prihodnjem letu sprejele svoje uporabnike.

LOJZE JAVORNIK

Tako je bilo treba zaradi prestavljenih instalacij prebijati zidove.

Ogrevanje bo varčno: Vgrajeni bodo Tiovi ekonoventi.

Ploščad Borisa Kraigherja spreminja podobo Ljubljane

Ploščad Borisa Kraigherja na Ajdovščini je ključna točka ljubljanskega mestnega središča. Dovolj je spomniti, da se na Ajdovščini srečujejo praktično vse proge mestnega prometa, kar pove, da je to pravo središče Ljubljane. Stavbe, ki jih zdaj gradijo na tem mestu, bodo dale podobi Ljubljane pomemben pečat. Zato sem zaprosil enega od obeh glavnih projektantov (drugi je inž. Boris Vovk) teh objektov, dipl. inž. arhitekture Janeza Lajovica za pogovor o teh objektih in njihovi dolgi zgodovini.

Mestni očetje so očitno že v precej odmaknjeni preteklosti določili območje med Dalmatinovo in Nazorjevo poseben pomen. Že leta 1956 je bil razpisan prvi javni natečaj za urbanistično ureditev tega območja. Točno tri desetletja so torej minila, da se zdaj začnejo te vizije uresničevati.

Od takrat sta bila še dva natečaja — na prvih dveh sta bili nagrajeni zasnovi prof. Edvarda Ravnikarja, na tretjem, leta 1969, delo Majde in Janeza Lajovica.

»Na drugem natečaju leta 1964 nagrajena zasnova prof. Ravnikarja je že tudi vsebovala zamisel, da se od Ajdovščine proti Tromostovju naredi dva diagonalna prehoda in se odpre pogled proti Gradu, kar sva potem z ženo razvila naprej,« je povedal arhitekt Lajovic.

Vidimo torej, da se zdaj uresničuje le del ureditve območja, ki sega tja do Nazorjeve (točneje prva od treh etap). Vse območje pa je prostor, namenjen pešcem, posejan z raznimi lokali — od veleblagovnic, prodajaln, do večjih in manjših go-

stinskih in drugih lokalov. Vmes pa je tudi nekaj stavb s poslovnimi prostori. Kdo ve, kdaj bo končana celota — če je že do začetka sedanjih del minilo toliko časa.

Od omenjenih natečajev se na tem območju ni kaj dosti spremenilo. Metalkina stolpnica in blagovnica sta zunaj urbanistične zasnove tega območja. Njun projektant je Edo Mihovec — in vsaka od teh stavb je zrastle po enem od urbanističnih natečajev za celovito ureditev tega zazidalnega otoka.

Precej let je tudi že minilo, kar so porušili hiše ob Titovi. Kdo se danes še spomni nekdanje veletrgovine Šnajder-Verovšek (iz nje se je razvila Metalka), pa stavb, v katerih sta bila prodajalna Mavrice in prostori Vina Koper? Ostala je Šestica, nekoliko polepšana, a tudi določena, da bo nekoč padla, ko se bodo dela na tem območju nadaljevala.

No, prvi začetek gradnje, kjer se tudi začne Ploščad Borisa Kraigherja, je bila sredi sedemdesetih let gradnja podhoda pod Titovo cesto. Tega ni projektiral Arhitektni biro,

je pa del celotnega kompleksa in bo tudi povezan z objekti, ki jih gradijo zdaj.

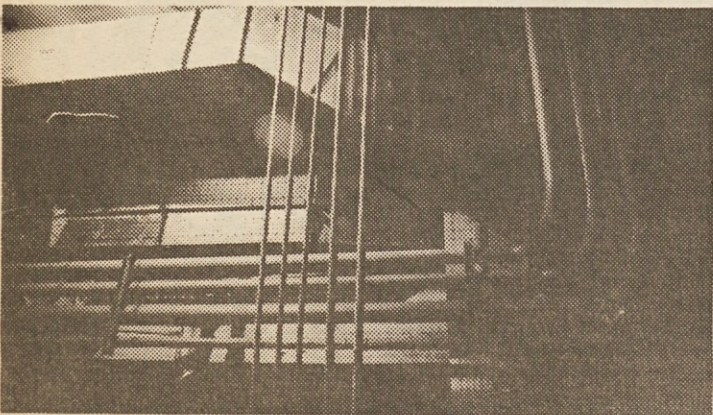
Potem se je v Ljubljani dolga leta govorilo, da je treba Ploščad zgraditi — narejenega pa ni bilo nič. Jasno, v sedemdesetih letih so se začeli časi, ki niso bili naklonjeni investicijam v poslovne prostore — in to vsako leto manj.

No, saj tudi danes niso — pa se vendar gradi in to s precejšnjo naglico. Največjo zaslugo za to pripisuje arhitekt Lajovic dvema ženskama — prejšnji predsednici občinske skupščine Center in sedanji predsednici mestne skupščine Nuši Kerševan in vodji Lizovega inženiringa inž. Mariji Sešek. Prva je dala politične spodbude, da je treba to zaplankano zaplato v mestnem središču odpreti in postaviti stavbe, ki bodo sprejele Ljubljance in tuje obiskovalce mesta, druga je z ogromno truda organizirala investitorje in zbirala denar. Verjetno pa stavba le ne bi pognala iz tal, ko ne bi prejšnji predsednih mestne partijske organizacije Jože Smole rekel kar nekaj besed proti številnim omahljivcem, ki so menili, da si v stabilizacijskih časih Ljubljana takšne gradnje ne sme privoščiti. Je mar bolj stabilizacijsko pustiti tako dragoceno območje neurejeno in neizkoriščeno?

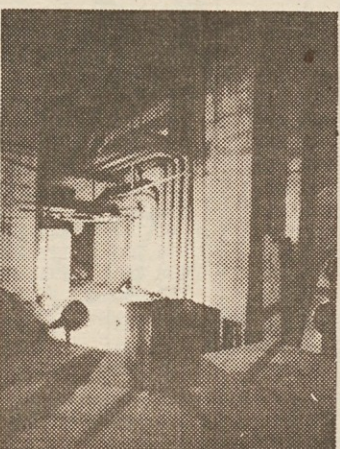
Konec na 5. strani

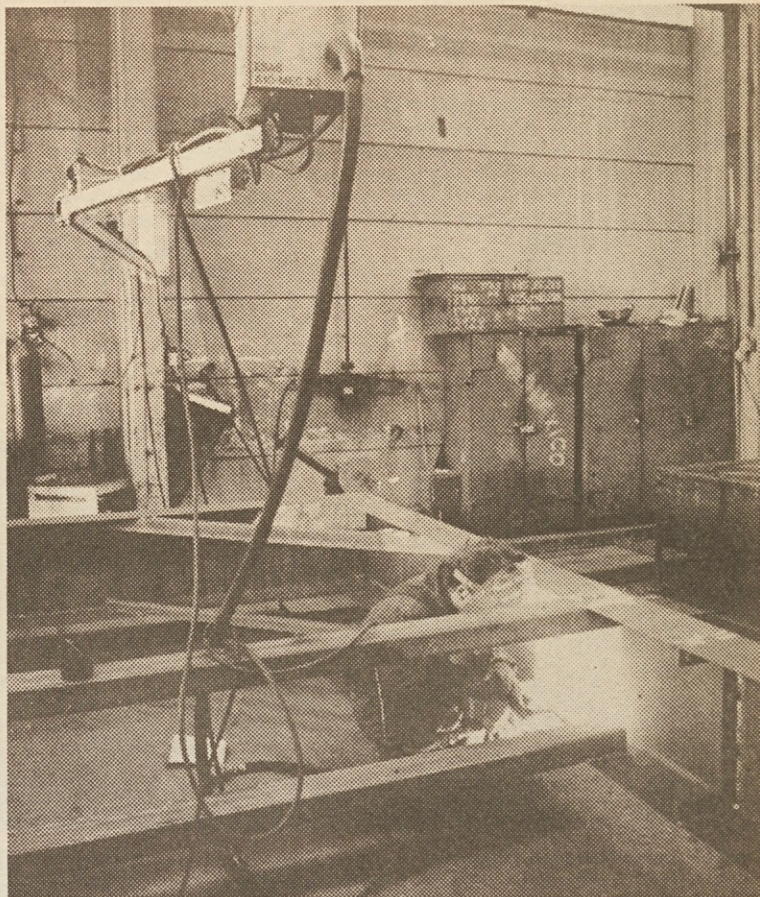
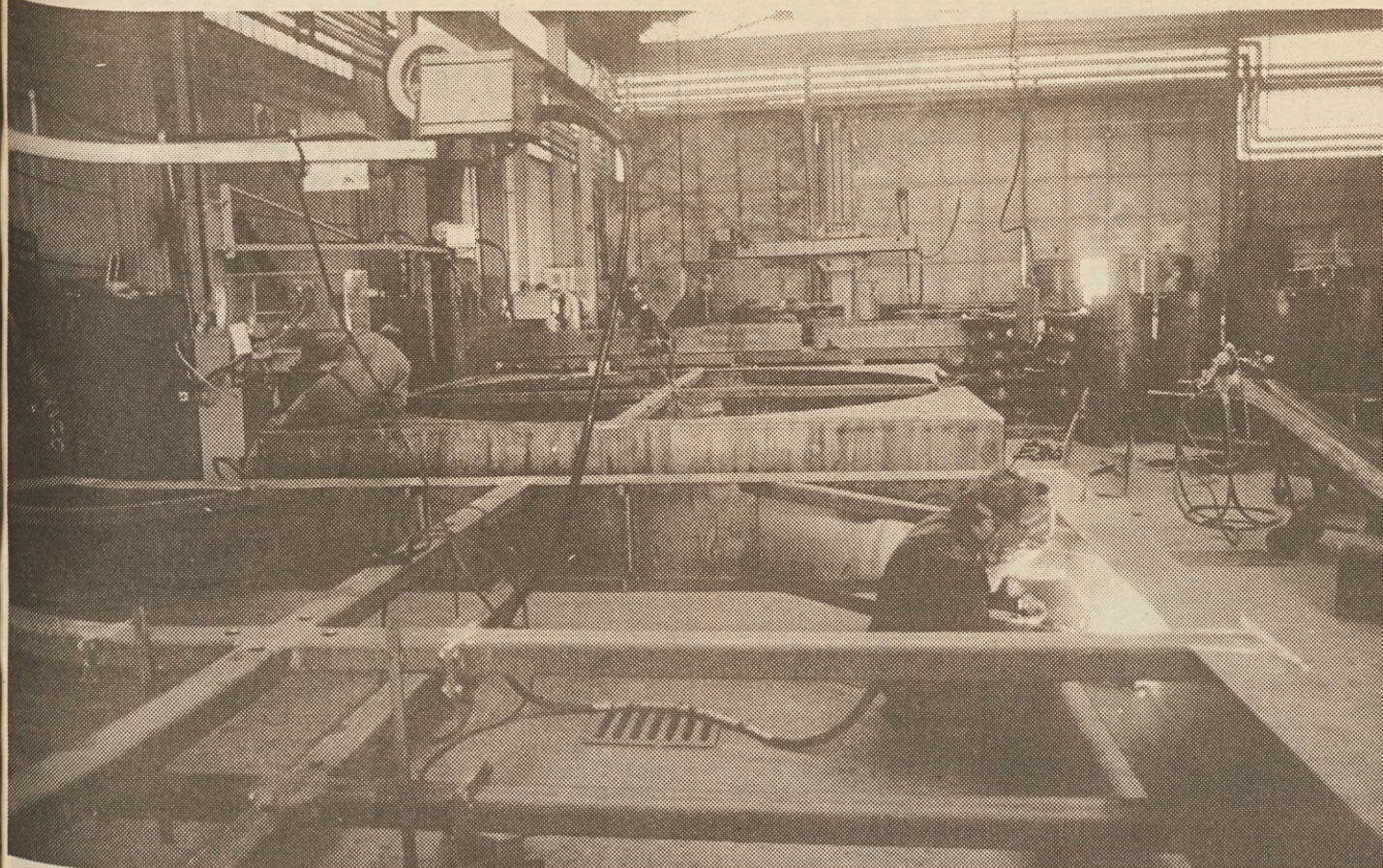

Instalacije v stolpnici so položene v pod, tako električne, kot za centralno gretje.

Dva posnetka instalacij v kleti.

Na liniji za proizvodnjo ekonoventov so v Titovem obratu Godovič začeli delati marca letos. Na desni: Z novo ureditvijo varilnih mest je delo mnogo lažje.

Tiov program tehnološke posodobitve

V IMP — TIO Idrija imamo v srednjeročnem obdobju 1986—1990 zastavljen dokaj zahteven program razvoja tovarne na tehnološkem področju in na razvoju orodjarne in konstrukcije. Prvi del programa smo začeli izvajati že v letu 1985 z uvedbo avtomatskega varjenja pod praškom v proizvodnji valjastih posod, na področju sestave rototermov pa z ureditvijo montažnih mest in doma skonstruiranim in izdelanim namenskim vrtnim strojem za vrtnje lukenj v stranicah ohišij, uvedenim v proizvodnjo v marcu letošnjega leta.

V letošnjem in naslednjih letih pa smo si zastavili še naslednje naloge:

a) Avgusta letos bomo pričeli s poskusnim delom na liniji za sestavo protipožarnih loput z medseboj od delovnega takta neodvisnimi montažnimi mesti. Za razliko od sedanjega načina proizvodnje bomo na liniji zagotovili kontinuiran pretok materiala od začetne do končne sestave protipožarnih loput. Polizdelke bomo transportirali od enega delovnega mesta do drugega s pomočjo valjčnega transporterja. Ob transporterju bodo delovna mesta, opremljena z pnevmatskimi vrtljivimi mizami, varilna mesta bodo zaščiteni z varilnimi zavesami in odsevalniki dimnih plinov. S temi spremembami želimo povečati fizični obseg proizvodnje protipožarnih loput ter doseliti večjo kvaliteto izdelave in humanizacijo dela.

b) Na področju aluminijastih rešetk je v razvoju nov aluminijast profil, ki bo poenostavil tehnologijo sestave rešetk, obenem pa se bo odprla možnost avtomatizacije prebijanja lukenj na profilu in žaganja na dolžino. Z novim profilom bomo rešili problem reklamacij zaradi izpadanja klavirske žice in odtisov spojnih vogalnikov na čelni strani rešetke, na kar je posebej občutljivo italijansko tržišče.

c) Pričeli smo z razvojem novega stroja za avtomatsko prebijanje lukenj na stranicah aluminijastih rešetk in žaganje stranic na dolžino.

Nadaljevanje s 4. strani

Pokazalo se je, da ni malo družbenih organizacij in zasebnikov, ki potrebujejo poslovne prostore v ljubljanskem središču. Zdad sodeluje pri gradnji 40 investitorjev, pa je še nekaj manjših lokalov neoddnih. Seveda pa je prostora mnogo: 26.000 kv. metrov v podzemskih etažah in 17.000 kv. metrov nad zemljo.

Sicer pa bo vse pritličje, prva klet in delno tudi prvo in drugo nadstropje namenjeno tako imenovanemu javnemu programu — torej trgovinam in lokalom. V višjih nadstropjih so pisarne, v drugi in tretji kleti pa skladišča, parkirišča in zaklonišča.

V javnosti dostopnemu delu bo vrsta trgovin z blagom in konfekcijo (tudi Modna hiša), raznih drugih prodajal, pa cvetličarna, banka, slaščičarna in še množica drugih lokalov.

Pisarniškega prostora pa je največ kupila Ljubljanska banka — Stanovalsko komunalna banka, poleg nje pa so še Rudis, LIZ, Gradis, ITEO in drugi investitorji.

Ali ste imeli pri iskanju kupcev za lokale kakšna posebna merila, kaj sodi v ta prostor, da bo privlačen za ljudi, sem vprašal arhitekta Lajovica. »Pred pričetkom gradnje so bile narejene cele študije — in ne za majhne denarje — kakšni programi bi bili najbolj primerni za te objekte, toda od tega ni bilo nič. Prostor je dobil, kdor je pokazal denar,« mi je brez ovinkov in ne brez določene

Poskusno obratovanje tega stroja predvidevamo v prvi polovici leta 1987. Uspešno obratovanje tega sistema bo pomenilo velik korak naprej na področju izdelave rešetk, saj se bo čas izdelave stranic močno skrajšal, odpadla bodo tudi medfazna skladiščenja, ker bodo izdelane stranice prešle takoj na montažo. S to racionalizacijo bomo pocenili končni izdelek, dosegli večjo kvaliteto in število izdelkov in nenazadnje večjo konkurenco na domačem in tujem trgu. Stroj razvijamo skupaj s Fakulteto za strojništvo v Ljubljani.

d) V začetku leta 1987 predvidevamo, da bomo v obratu v Godoviču uspeli realizirati projekt centralne obdelovalnice polizdelkov, kjer bomo namestili stroje po principu grupne tehnologije. V to skupino strojev bosta prišla tudi dva nova CNC stroja. Takoj v začetku leta 1987 bomo začeli uporabljati novi japonski CNC obdelovalni center za prebijanje pločevine, proti koncu leta pa še CNC krivilni stroj (abkant). S to posodobitvijo in reorganizacijo strojev se bo produktivnost na polizdelkih povečala za štirikrat, močno bomo skrajšali dobavne roke.

e) V letu 1987 načrtujemo še drugo fazo ureditve montaže rototermov z izdelavo stroja za avtomatsko vrtnje lukenj in vrezovanje navojev na križnih nosilcih rototermov, kjer pričakujemo močno skrajšanje izdelovalnih časov križnih nosilcev.

f) Poleg navedenih nalog bomo v

razvoju še ostale kot so razvoj avtomata za avtomatsko vstavljanje vogalnikov in stiskanje stranic aluminijastih rešetk, razvoj točkalnega aparata za avtomatsko spajanje protipožarnih loput itd.

Vrtnje z novim vrtnim strojem.

Boljše in hitrejšo delo

Proizvodnja ohišij toplotnih izmenjevalcev je v IMP Tio predstavljala enega ključnih tehnoloških problemov predvsem zaradi enoličnega in fizično naporenega dela. Tehnološki postopek izdelave je bil za delavca na sestavi zelo neugoden zaradi dveh razlogov.

1.) Varilni aparat CO₂ se je nahajal v enem izmed 4 kvadratov ohišja, ki jih tvori križni nosilec, zato je bil delavec utesnjen pri varjenju kotnih zvarov v ohišju. Poleg aparata in njegovih kablov je morala biti do montažnega mesta napeljana elektrika za brusilne in vrtnalne stroje, ki so potrebni za izvajanje posameznih delovnih faz. Na majhnem prostoru so se vsi ti kabli s časom uničevali, pojavljali so se zastoji v proizvodnji in nezadovoljstvo pri delavcih in nenazadnje veliki materialni stroški za nabavo nove opreme.

2.) Velik napor pa je predstavljala tehnološka operacija vrtnja lukenj po stranicah ohišij s premerom 11,5 mm 14 milimetrov. Na obeh straneh ohišij je od 150 do 200 lukenj, odvisno od velikosti ohišij in presledkov. V obratu Godovič izdelujemo ohišja za premere rotorjev od 2.900 mm do 5.000 mm. Operacijo vrtnja sta izvajala dva delavca: prvi je izvajal predvrtanje s 4,8 milimetrskim svedom, drugi pa je za njim vrtnal s svedom premera 11,5 mm ali 14 mm, odvisno od zahteve naročnika.

Pri takšnem ročnem vrtnju smo opazili:

- veliko utrujenost delavcev
- nevarnost poškodb sklepov zaradi velikih vibracij,
- proti koncu vrtnja, ko zaradi neenakomernega podajanja naraste moment, se je dogajalo, da je delavcu vrtni strojček iztrgalo, pri čemer je bila velika nevarnost poškodb,
- ogromno število polomljenih svetrov in uničenih vrtnalnih strojčkov zaradi neenakomernega pritiskanja svetrov ob obdelovanec,
- slab izkoristek delovnega časa,
- nehumano delo.

Pri analizi sestave ohišij toplotnih izmenjevalcev smo ugotovili, da mo-

ramo zaradi povečanja obsega proizvodnje vse zgoraj navedene pomanjkljivosti z ustreznimi tehničnimi ukrepi odpraviti, da se pri sestavi ohišij ne bodo pojavljali zastoji. Za odpravo naporov pri vrtnju pa je bilo potrebno skonstruirati in izdelati stroj za avtomatsko vrtnje lukenj na stranicah ohišij do premera 14 milimetrov. Vse rešitve so morale biti tako izvedene in fleksibilne, da po potrebi na teh mestih, kjer danes sestavljamo rototerm, jutri izdelujemo katerikoli drug izdelek iz novega obširnega proizvodnega programa.

Na podlagi te analize smo izdelali več variantnih rešitev in se nazadnje odločili za to, ki je trenutno tudi v uporabi. Značilnosti te rešitve so naslednje:

1.) Varilni aparat je sedaj nameščen zunaj ohišja ob stebri proizvodne hale, krmilni del aparata pa se nahaja na posebnih konzolnih nosilcih krmilnika, ki so pritrjeni na stebrih hale in vrtljivi obrog dveh vertikalnih osi. Po nosilcu so speljani vsi potrebni kabli od varilnika do krmilnika in električni kabel za priključitev brusilnih strojkov. V delovnem prostoru ohišja se sedaj nahaja samo varilna pistola s priključnim kablom, ki se jo po končanem varjenju obesi na nosilec. Z odstranitvijo aparata iz ohišja je rešen problem vrtnja ohišij okrog središčne osi, kar je pri delu nujno.

2.) Izdelana je bila posebna vrtljiva miza, ki omogoča dvig ohišja s podpornih nog in vrtnje okrog središčne osi.

3.) Skonstruirali in izdelali smo namenski transportni vrtni stroj za vrtnje lukenj v polno do premera 14 mm. Stroj se z lastnim pogonom po korakih pomika po tirih, dostopen je do vseh štirih montažnih mest v skupni dolžini 30 metrov. Stroj je

g) Na programu Efaflex vrat, kot pomembnem elementu za preprečevanje izhoda toplote iz industrijskih hal, so v razvoju hitropregibna PVC vrata. V industriji je veliko povpraševanje po tem tipu vrat, ker so najboljše rešitev zahteve po hitrem odpiranju in zapiranju, pri najmanjši porabi prostora. Ta razvojni program bi zaključili v začetku leta 1987.

Drugi del programa posodabljanja in razvoja tovarne bi začeli v letu 1988, s posodabljanjem orodjarne z nekaterimi CNC obdelovalnimi stroji in pa uvedbo CAD/CAM sistema v konstrukcijo in tehnologijo. Za uresničitev drugega dela programa pa bomo morali pridobiti nove strokovnjake strojne in računalniške smeri.

Vodja razvojne tehnologije in konstrukcije:
IVAN RUBNIK, dipl. inž.

Polletna bilanca — pozitivna

Idrijski Tio je ob polletju sicer zaostal za načrtovanimi cilji, vendar je posloval pozitivno. Delovna organizacija je poravnala vse obveznosti in uspela zagotoviti za rezervni sklad 5,2 milijona dinarjev.

Tio je imel v prvih šestih mesecih 1,215 milijarde dinarjev celotnega prihodka, kar je za 91,9 odstotka več kot lani. Posebej razveseljivo je, da so uspeli obrzdati stroške, saj so porabljena sredstva v primerjavi z enakim lanskim obdobjem porasla le za 85,9 odstotka, v strukturi Tiove delitve pa so se zmanjšala za 5 indeksov točk in zdaj predstavljajo še 74,4 odstotka vseh sredstev.

Zakaj Tio ni dosegel načrtovanih rezultatov? Eden od razlogov je, da so morali nepričakovano odšteti približno 10,5 milijona dinarjev za plačilo starih obveznosti še izpred sprejema sanacijskega programa. Po drugi strani pa ima delovna organizacija še vedno precejšnje težave, ker njeni kupci neradno plačujejo. Tako so imeli ob polletju približno 100 milijonov dinarjev terjatev. Če bi uspeli izterjati vsaj polovico te vsote, bi bili zelo blizu zastavljenim ciljem, je ob tem rekel Tiov direktor Zdenko Golob.

So pa v Tiu uspeli nekoliko povisati osebne dohodke, saj so njihovo maso v primerjavi z lanskim letom dvignili za 111,4 odstotka. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega v prvem polletju je bil 93.235 dinarjev, kar pomeni, da so Tiovcji še vedno pri repu osebnih dohodkov v IMP-ju.

In kako kaže za naprej?

V prvem polletju je Tio zaostal za planom pogodb za 4 odstotke predvsem zaradi nedoseganja izvoznih pogodb, kjer so bili 31 odstotkov pod planom, medtem ko so plan pogodb na domačem tržišču za odstotek presegle. Toda prodaja teče zdaj dovolj dobro, saj je v juliju preseгла plan za 10 odstotkov. Tako ima Tio dovolj dela in jim še vedno pomaga tudi nekaj Bliskovih delavcev.

Za naprej si precej obetajo od kooperacijske pogodbe z Efaflexom, ki bo lahko po obljubah pristojnih organov stekla v septembru. S tem bo rešeno vprašanje plačil v tujino, za njimi uvoz in tako bo Tio lahko obseg svoje proizvodnje še povečal.

Doma pa so sklenili nekaj dogovorov o prodaji rototermov proizvajalcem različne opreme. Tako so podpisali samoupravni sporazum z mariborsko Montažo, ki regeneratorje vgrajuje v strešne ventilatorje. Začeli so sodelovati tudi s SOP Krško, ki vgrajuje regeneratorje v opremo za lakirnice. S SOP-om so naredili skupen prospekt, skupaj so tudi že razstavljali na sejmu Lesna 86 v Ljubljani, najbolj pomembno pa je, da so v tem aranžmaju že prodali 20 rototermov. Podobno se dogovarjajo s slovenjekonjiškim Kostromem pri opremljanju sušilnice kože. Prvič bodo rototerm vgradili v kratkem v kožarni na Vrhniki.

Vodja razvojne tehnologije in konstrukcije:
IVAN RUBNIK, dipl. inž.

Pogled v novo zobno ordinacijo.

3.000 pacientov naše ambulate

V IMP-jevi obratni ambulanti se zdravi 3.000 oseb. Letos v prvem polletju so imeli že 1.400 prvih obiskov. Poleg IMP-jevih delavcev so deležni zdravstvene pomoči v naši ambulanti tudi delavci nekaterih drugih delovnih organizacij, ki sodelujejo z našo firmo kot kooperanti, pa mnogi upokojeanci tudi po upokojitvi še hodijo k našemu zdravniku.

»Prednost obratne ambulate je zlasti v tem, da zdravnik v splošni ambulanti nikakor ne more tako dobro sodelovati z delovno organizacijo kot zdravnik v obratni ambulanti, ki bolje pozna naravo dela in delovne razmere v delovni organizaciji, katere delavce zdravi.« je povedal naš zdravnik dr. Sveta Vitorovič. Tako pravi, da ima pogoste stike s kadrovskimi službami in službami za varstvo pri delu. Delavci teh služb ga marsikdaj pokličejo za posvet — predvsem ko gre za vprašanja delazmožnosti. Tudi sam včasih išče podatke in mnenja v teh službah.

Ob tem pa dr. Vitorovič pogoša sodelovanje pri reševanju problemov, ki posegajo na socialno področje. V IMP-ju imamo to področje slabo razvito. Socialnih delavcev nimamo, vsi ti problemi so dodatna zadolžitve delavcev v kadrovskih službah, ki pa v glavnem niso ustrezno usposobljeni za obravnavo teh občutljivih tem in tudi časa ob drugih zadolžitvah nimajo dovolj. Posledica je, da nekaterih problemov v IMP-ju ne rešujemo dovolj dobro — tako na primer problemov alkoholizma.

Ko sva se pogovarjala o delu naše obratne ambulate, sem dr. Vitoroviča vprašal tudi o vprašanih bolniškega staleža. To je zelo občutljivo vprašanje, saj mora zdravnik iskati pravo pot — skrbeti za zdravje ljudi, a obenem tudi preprečevati zlorabe z izmišljenimi ali namišljenimi boleznimi.

»V vsakem podjetju je primarna proizvodnja.« pravi dr. Vitorovič. »Seveda pa moram kot zdravnik ravnati po zdravniški etiki. Do določene števila poskusov zlorab jasno prihaja in dopuščam možnost, da koga spregledam, ker smo se pač učili, da je pacientu treba verjeti. Prav zato je pomembna povezava z ustreznimi službami v delovni organizaciji, da skupaj presodimo, kdaj je kak primer sumljiv.«

Sicer pa problem izsiljevanja bolnišk v IMP-ju sploh ni tako izrazit kot v nekaterih drugih delovnih organizacijah. Ravno obratno, dr. Vitorovič ugotavlja, da večinoma IMP-jevci ne gredo radi na bolniško.

Marsikdo, za katerega zdravnik predpiše bolniški dopust, pravi, da bi raje delal. Kaj je vzrok takemu odnosu. Dr. Vitorovič pravi: »Vzrokov je gotovo več, toda menim, da so odločilni tisti, ki so materialne oziroma denarne narave — dohodek v obliki variabilnih delov, terenskega dodatka in drugih oblikah, ki ga delavec izgubi, če gre na bolniški dopust.« Po drugi strani pa v naši ambulanti opazajo tudi določeno povezavo med odnosi v kolektivu in številom bolniških izostankov. »Če so v tozdu razmere oziroma odnosi slabši, se to kaže tudi v večjem številu bolniških.« pravi dr. Vitorovič.

IMP-jevci v povprečju nismo najbolj zdravi, ugotavljajo v naši obratni ambulanti. Posledica dela, ki ga opravljamo, je precejšnje število raznih obolenj in okvar tudi pri mladih ljudeh. Precej pogoste so tudi poškodbe pri delu. Zato bi morali več narediti za svoje zdravje.

Ko sem našega zdravnika dr. Sveta Vitoroviča vprašal, katere so najpogostejše bolezni, s katerimi se zatekamo IMP-jevci v svojo ambulanto po pomoč, je odgovoril naslednje:

Na prvem mestu so sezonske bolezni: na primer pozimi gripe in infekcije dihal, poleti angine in prebavne motnje. To je normalno in podobno ugotavljajo v vseh zdravstvenih domovih.

Na drugem mestu pa so bolezni hrbtenice in gibal — na primer išias, bolezni ramenskega obroča, kolen, gležnjev in podobno. Te bolezni so zlasti pogoste pri monterjih in so očitno posledica težkih delovnih razmer: delo v odprtih stavbah, v ja-

Nikomur ne bo žal vloženega truda

Na Parmovi ulici je že nekaj časa smerokaz s puščico, ki kaže, kje je IMP-jeva obratna ambulanta na Smoletovi 18. Toda prve dni avgusta v ambulanti še ni bilo našega zdravnika, pač pa so v njej hiteli obrtniki in inštalaterji, ki nameščajo opremo. 15. avgusta bo otvoritev in od takrat bomo hodili k zdravniku v nove prostore. Tako bo končano delo, ki je trajalo dve leti in pol.

»Sam objekt in obseg zdravstvenega varstva, ki je bil v njem možen, je bil že dolgo časa precej pod potrebami IMP-ja.« je rekel namestnik sozvođa generalnega direktorja Janez Stanovnik, ki je koordiniral akcijo za ureditev nove ambulate.

Ta trditve brez dvoma drži. Z dosedanjim barakom niso bili zadovoljni niti zdravstveni delavci, ki so v njej delali, pa tudi ne pacienti, ki smo tja hodili po pomoč. Prostori v baraki, kjer je bil nekoč samski dom, so svoje odslužili. IMP je dobil svojo obratno ambulanto z novim letom 1972, od takrat pa se je število zaposlenih močno povečalo, pa tudi zahteve in potrebe zdravstvenega varstva so danes drugačne, kot so bile takrat. To je bil razlog, da smo v IMP-ju začeli iskati nove prostore.

kjer bi lahko uredili ambulanto povsem na novo.

Marsikdo je kritiziral, da se vsa zadeva, kar preveč vleče. Ob tem pravi Janez Stanovnik: »Pridobitev objekta za ambulanto je bila bolj komplicirana, kot katere koli nova IMP-jeva investicija v zadnjem desetletju. V poštev so prišli le prostori, ki so že v IMP-jevi lasti in so tudi na primerne lokaciji. Čim bližje sedežem naših organizacij. Po številnih zamenjavah smo se odločili za Smoletovo, tu pa smo naleteli na absoluten, vendar nerazumljiv odpor hišnega sveta. Zaradi nestrinjanja stanovalcev v stolpnici sta postopka za pridobitev lokacijskega in gradbenega dovoljenja trajala skoraj dve leti in se končala šele na Republiškem vrhovnem sodišču.«

Vse odločbe upravnih organov in tudi obe sodbi Vrhovnega sodišča so bile izdane pozitivno za ureditev ambulate, toda postopek se je vseeno vlekel kot jara kača. Celo načelnik bežigradskega Oddelka za gradbeni in komunalne zadeve inž. Stan Grebenc je rekla, da v svoji trinaestletni praksi ni naletela na takšno nesprotovanje neki gradnji. Res mnogo truda je bilo potrebnega, da so bili opravljeni nepravilni ugovori hišnega sveta in smo dobili vsa potrebna dovoljenja za začetek del.

Vzporedno z upravnimi in sodnimi postopki je tekel postopek za določanje denarja, ki ga je prispevala vseh petnajst ljubljanskih tožilstev glede na število zaposlenih. »Združevanje je bilo izvedeno v več krogi. Investicijska vsota je iz razumljivih vzrokov rasla iz dneva v dan, tako da je končna vrednost 71 milijonov dinarjev — z vso opremo.« pravi Janez Stanovnik in dodaja: »Tudi združevanje ni teklo brez težav in zamud. Pojavljale so se včasih prav nerazumljive ovire tako pri sprejemanju sklepov, nakazovanju denarja in ne nazadnje pri odnosu do te za IMP-jeve delavce prepotrebne ambulate.«

Tudi to je nekaj prispevalo k zamudam. Pa tudi pri obnavljanju prostorov in opremljanju ambulate so bile težave, je povedal Janko Štepec iz Službe gradbenih investicij, ki strokovno koordinira ta dela. Gradbeno delo je izvedlo Gradbeno podjetje Bežigrad, instalacije pa delovna organizacija OV (centralna kurjavo, vodovod, komprimiran zrak in plin) in Elektromonter (jakotične in šibkotlačne instalacije).

Toda na koncu smo le dobili lep, opremljen ambulanto, ki so jo postavili tudi predstavniki Zdravstvenega doma Ljubljana-Bežigrad. Tudi naš zdravnik dr. Sveta Vitorovič je z novimi prostori zelo zadovoljen. »Mislim, da smo prostor izkoristili dovolj racionalno in optimalno razporedili vse prostore.« je dejal dr. Sveta Vitorovič. Projekte je izdelal Mediconeering, s svojimi mnenji in predlogi pa je sodelovala tudi ekipa naše ambulate.

Povejmo še to, da je nova ambulanta tudi povsem na novo opremljena — od pohištva do vse druge medicinske opreme. Vso opremo smo nabavili preko Sanolaborja, kar je tudi vodila Služba gradbenih investicij in skrbela, da je v ambulanti vse, kar je potrebno za dobro delo medicinskih ekip.

Zato so povsem točne besede, s katerimi je namestnik generalnega direktorja Janez Stanovnik sklenil pogovor o novi ambulanti: »To sicer ni tako velika naložba, je pa zelo pomembna za ljudi. Vsem, ki smo se trudili pri tej izgradnji, ne bo žal vloženega truda. Mislim, da je denar dobro naložen, saj bo z boljšim zdravjem naših delavcev dajal posredno tudi finančne učinke.«

ZAHVALE

Ob smrti svojega očeta Franca Zrneca se zahvaljujem sodelavcem delovne skupnosti, ki so me podpirali pri izrečenju žalovanja, za darovano cvetje in drugo pomoč ter spremstvo na očetovi zadnji poti.

FRANC ZRNEC

Ob smrti mame Ivanke Blažič se zahvaljujem sodelavcem iz Delovne organizacije Elektromonter za darovani venec, za izrečenja žalovanja in spremstvo na njeni zadnji poti.

SIN IVAN BLAŽIČ

Ob boleči izgubi očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem tozda Marketing za izražena sožalja, za venec in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

MARINKA DOLENC

Ob boleči nenadni izgubi svoje drage mame se iskreno zahvaljujem najbližjim sodelavcem za izraženo sožalje, pomoč in sočustvanje, članom kolektiva IMP za ustna in pisna sožalja, kolektivoma DO Elektromonter in DO ISO Slovenske Konjice za podarjena venca. Posebna zahvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti v Zaboku.

JOŽE WEISS

Ob smrti očeta se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata Klima montaža za darovani venec. Še posebej se zahvaljujem vsem sodelavcem za izrečeno sožalje ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

ŠTEFAN LEVSTEK

Poškodb je vse več

Kot zanimivost naj povem, da je v Gradisu slika precej drugačna: Tam imajo precejšnje število poškodb na poti na delo ali domov. IMP-jevci, kot kaže, se največkrat poškodujemo pri delu. Žalostno pa je, da smo najpogostejše sami krivi.

Tako v ambulanto vsak dan pride kak naš delavec s tujkom v očesu — največkrat ker pri varjenju ali brušenju ni nosil zaščitnih očal. Pa delavci, ki so si s pločevino porezali roke — ker so delali brez zaščitnih rokavic. Ali delavci, ki jim je zaradi nepazljivosti kaj padlo na noge. Skratka, ureznine, tuji v očesu, udarnine — to so poškodbe, ki se pojavljajo skoraj vsak dan.

Posebej pa skrbi ugotovitev naših sodelavcev iz ambulate, da število poškodb zadnje čase narašča. To pomeni, da bi morali biti pri delu bolj previdni — in predvsem, da dosledno uporabljati zaščitna sredstva.

Pa na higieno bi morali paziti. Delavci v naši ambulanti niso zadovoljni s telesno higieno ljudi, ki prihajajo na preglede. Menijo tudi, da je pod siceršnje ravno v naši republiki.

Tu je seveda nekaj objektivnih vzrokov. Marsikje naš delavec nima prave možnosti za higieno. Pa ne le na gradbiščih — kar pogledjmo, kakšne so garderobe in prostori za umivanje v naših tovarnah! Prav bi bilo, če bi povsod uredili tuše, da bi se delavec lahko po končanem delu pošteno umil.

Seveda pa bo obenem potrebno tudi razviti higienske navade. Ne gre namreč le za lepoto, pač pa tudi za zdravje. Ob tem je dr. Vitorovič rekel: Nekateri menijo, da je bil izum mila najpomembnejše odkritje v razvoju medicine, saj se je z uporabo mila pogostost nalezljivih bolezni zmanjšala za 90 odstotkov.

Na to ne bi smeli pozabljati.

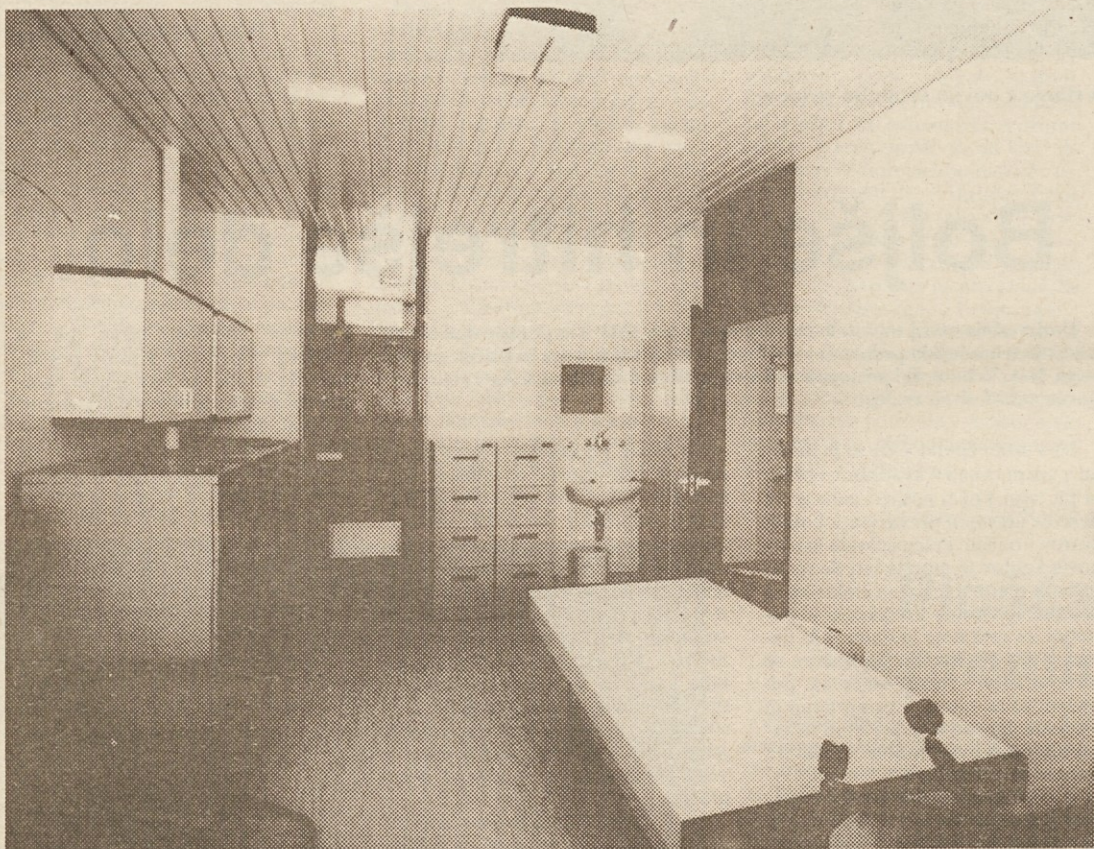
Bolni naj pridejo zgodaj

Pred selitvijo v novo ambulanto sem dr. Sveta Vitoroviča tudi vprašal, kakšen bo urnik v novih prostorih. Povedal je, da v začetku niso predvidene nobene spremembe, torej bo ordinacijski čas splošnega zdravnika tudi v novi ambulanti od 7. do 13. ure.

Naš zdravnik želi, da bi bolni pacienti prihajali v ambulanto zgodaj, kasneje pa tisti, ki hodijo na kontrole ali prevezovanje. Za same bolnike je mnogo bolj smotno, če pridejo k zdravniku dovolj zgodaj, saj lahko v tem primeru še isti dan opravijo tudi laboratorijske preglede, če so potrebni.

V začetnih dneh dela v novi ambulanti lahko verjamemo, da bodo imeli naši zdravstveni delavci kar precej opravka s selitvijo — predvsem z urejanjem kartotek v novih prostorih. Zato prosi dr. Vitorovič paciente za določeno strpnost in razumevanje.

Kdaj bo začel delati zobozdravnik, zaenkrat še ne moremo povedati.

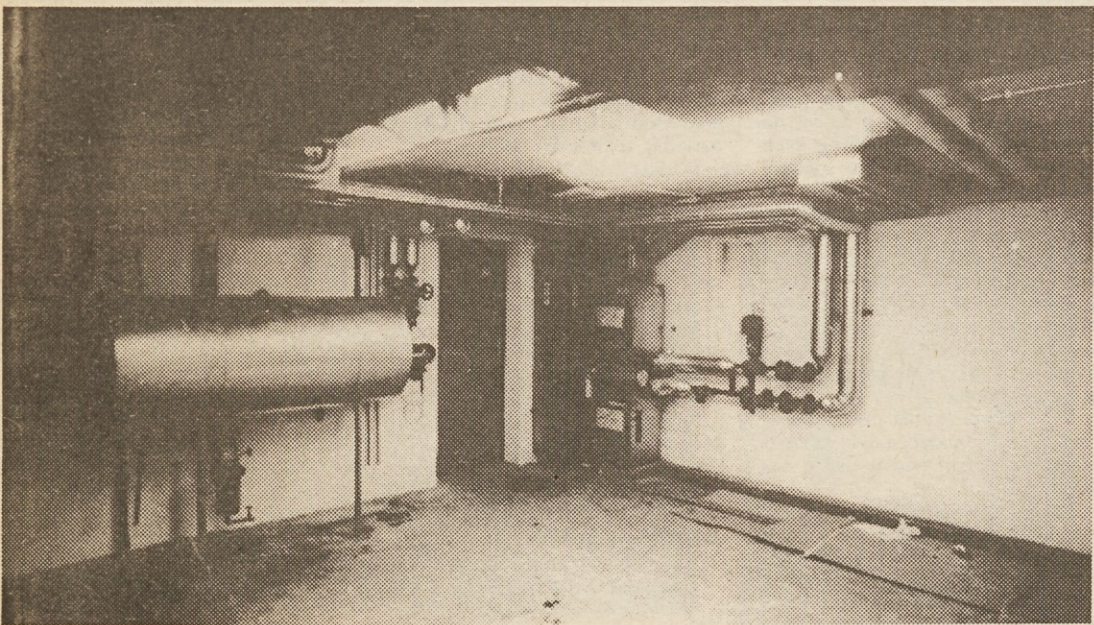

Prostori naše nove ambulate so lepi in dobro opremljeni.

učinke enoličnega dela in z njim povezanih neenakomernih obremenitev določenih delov telesa. Tudi v nekaterih slovenskih tovarnah so uvedli organizirane rekreacijske odmore, ki gotovo precej dobro vplivajo na zdravje.

V večini naših delovnih organizacij omogočajo delavcem preventivne dopuste in letovanja — tu je zlasti aktiven sindikat. Večinoma tudi sodelujejo z ambulanto, da naš zdravnik predlaga delavce, ki bi jim bilo takšno letovanje najbolj potrebno. Dr. Vitorovič samo želi, da bi bilo tega še več. V Gradisu, na primer, imajo za preventivna letovanja poseben sklad. Delavce sistematično pošiljajo v zdravilišča in ugotavljajo, da jim to precej koristi, saj so precej zmanjšali število ponovnih bolnišk.

Poglavje zase so poškodbe pri delu. Zanimivo, da je več poškodb v proizvodnji — so pa večinoma lažje. Na gradbiščih je manj poškodb, a te so v povprečju težje. Na drugi strani se naša ambulanta redko srečuje s poškodbami izven dela ali pa na poti na delo ali domov.

Strojnica.

Kulturno marljivi mladinci

Livar ima menda od vseh IMP-jevih ozdov največ posluha za kulturo, saj deluje v okviru mladinske organizacije igralska skupina, pevski in narodnozabavni ansambel. Vse te skupine so v Livarju dejavne že več kot štiri leta in je vanje vključenih več kot štirideset delavcev — predvsem mladih fantov in deklet. Skupine se nameravajo vključiti v kulturno društvo IMP-ja, ko bo le to ustanovljeno.

Vodja pevskega in narodnozabavnega ansambla je Karel Ilovcar, vodja igralske skupine pa Majda Može.

Narodnozabavni ansambel nastopa tudi zunaj Livarja, v Livarju pa na vseh proslavah in praznovanjih skupaj z ostalimi kulturnimi skupinami. Skupine vadijo po končanem delovniku v Livarjevi avli.

V tej delovni organizaciji želijo ustanoviti še mešani pevski zbor in folklorno skupino. Za vodenje pevskega zbora se že nekaj časa dogovarjajo z gosposkega Glasbeno šolo. Folklorno skupino pa bi vodil Livarjev delavec. Zbor in folklorno skupino bodo ustanovili, ko se bodo delavci, ki želijo sodelovati v teh skupinah, dogovorili za čas vaj, saj so ti delavci doma s kmetij in bo treba vaje organizirati tako, da jih ne bodo

bremenile pri kmečkih opravilih, kadar jih imajo največ.

Sindikat je doslej dajal nekaj denarja narodnozabavnemu ansamblu za orabo instrumentov, drugi dve kulturni skupini pa se vzdržujeta sami.

Pri Livarjevih proslavah sodelujejo tudi igralske in pevske skupine iz Krajevne skupnosti Ivančna gorica in Stična, pa učenci Izobraževalnega centra Josip Jurčič Ivančna gorica.

Igralska skupina iz Krajevne skupnosti Stična je za Livar za lanske 8. marec organizirala brezplačno celovečerno igranje, ki je bila v prosvetnem domu Ivančna gorica in si jo je ogledalo večina Livarjevih delavcev.

Za letošnji kulturni praznik — 8. februar pa je Krajevna skupnost Ivančna gorica organizirala v Livarju celovečerni koncert narodnih in umetnih pesmi, ki je bil med delov-

nim časom v popoldanski izmeni. Za ta čas so prekinili z delom in so tako delavci popoldanske izmene, pa tudi nekaj delavcev iz dopoldanske prisostvovali koncertu.

Livar je povabil na nastope tudi druge kulturne skupine. Tako je pri njih že nastopal Slovenski oktet. Pel je lani maja v proizvodnih prostorih tudi med delovnim časom.

V tej delovni organizaciji je samostojno nastopal tudi igravec Janez Eržen iz ljubljanskega Mestnega gledališča, pa tudi pevec Ladko Korošec in Sonja Hočevar.

Livarjem se zdi ta način dajanja kulture delavcem najbolj primeren in bodo tako še nadaljevali.

V avli te delovne organizacije pripravljajo tudi likovne razstave, kjer je razstavljal že akademski kipar Tomaž Kolarič, svoja dela pa so razstavili tudi likovniki iz Krajevne skupnosti Ivančna gorica. Tudi s to obliko kulture bo Livar še nadaljeval.

Razmišljajo pa tudi o tem, da bi organizirali svojo knjižnico za delavce.

Mladinska kulturna sekcija, ki deluje v Livarju v okviru mladinske organizacije, pripravlja programe vseh proslav ob pomembnejših praznikih (29. november, 8. marec, 1. maj) uredi pano in pripravi prostore za svečano praznovanje. Oskrbuje pa tudi spominska obeležja NOB — to sta spominska plošča za 2. grupo odredov in spomenik španskemu borcu Viktorju Kolesi.

Za kulturo skrbijo v Livarju tudi s tem, da delavcem preskrbijo karte za obisk gledaliških in opernih predstav, koncertov in drugih prireditvev (za vsako predstavo imajo na razpolago okoli 100 kart), za katere nekaj prispevajo delavci sami, nekaj pa sindikat. Delavci se bolj zanimajo za predstave, ki so v domačem kraju, kot pa za tiste, ki so v Ljubljani.

Proizvodne delavce najbolj zanimajo ljudske igre, ki jih uprizarjajo v Krajevnih skupnostih igralske skupine.

Za aktivno udejstvovanje v kulturi pa je med delavci največ zanimanja za delo v pevski in dramski skupini.

Marko Kovač, nagrajen v Pulju

Puljski festival igranega filma seveda vsi poznamo. Manj znano pa je, da se v Pulju — pred festivalom jugoslovanskih celovečerc — vsako leto srečajo na festivalu tudi jugoslovanski amaterski filmarji. Ta festival se imenuje MAFAP (medklubi in avtorski festival amaterskega filma) omenjamo pa ga, ker je letos dobil nagrado tudi IMP-jevec Marko Kovač iz Idrijskega Tia. Za svoj film Odporna cona, ki ga je posnel v Idrijskem kinoklubu Merkur, je dobil zlato plaketo za zvok.

Poiskal sem Marka Kovača v skla-dišču godoviškega obrata in povedal je še nekaj podrobnosti.

Nekako skromno je delovalo, ko je na samem začetku poudaril, da so se idrijski amaterski filmarji letos že drugič zapored v Pulja vrnili z nagrado. Lani jo je prinesel Damjan Bogataj. Lepe uspehe za kinoklub, katerega člani s skromnimi finančnimi sredstvi, pa zato z mnogo zagnanosti, posnamejo pet kratkih filmov letno. Jedro kluba šteje osem članov, torej vidimo, da ne more vsak posneti svojega filma vsako leto. Seveda pa kljub temu delajo, saj pomagajo drug drugemu. »Enkrat eden luč prenaša, drugič drugi,« je rekel Marko Kovač.

Sredstva za snemanje, kamero,

film in drugo opremo, pa dobiš tako, da predložiš scenarij in če je v klubu izbran, snemaš. Marko doslej ni imel problema: »Če sem si nekaj zamislil, sem tudi dobil film in kamero.«

Sicer pa se s filmom še ne ukvarja dolgo — Odporna cona je njegov tretji film. K filmu je prišel od gledališča, ki mu še vrsto let posveča ves svoj prosti čas, saj je član dramskega društva in kultournoumetniškega društva Naprej, v okviru katerega deluje eksperimentalna gledališka skupina Vivat ars. Tako je nekoč nastopil kot igravec na snemanju eksperimentalnega filma, ki sicer ni dočkal premiere — a prav zaradi te igral-ske izkušnje so se Marku porodile zamisli, ki jih je želel uresničiti v filmskem mediju. Vsekakor meni, da pri snemanju amaterskih filmov dolgo — odprta cona je njegov tretji pri igranju. Gledališče namreč ostaja njegova prva preokupacija.

In vsebina nagrajenega filma? Bil je redkobeden: »Nostalgija, vračanje v preteklost, iskanje.« Kaj pa zgodba. »Ni je. Film je odprt. Gledalec lahko zgodbo sam najde.«

S tem si ne bomo veliko pomagali. Pa saj ni stvar avtorja da film razlaga, film mora govoriti sam. Toda govori lahko, če ga vidimo. In koliko ljudi vidi vaše filme? sem vprašal Marka Kovača.

»Ne vem, najbrž ne ravno mnogo.«

Se vam zdi to prav?

»Prav je, da gleda tisti, ki ga film zanima.«

Merkurjevci imajo prakso, da enkrat letno zavrtijo svoje filme v domači Idriji. Tu bo priložnost, da si bomo ogledali tudi Markova dela. Seveda bi bil za to, da bi naredili projekcijo tudi v IMP-ju — če bi našli gledalce, ki bi jih amaterski filmi zares zanimali, jasno.

L. J.

Najbolj privlačni zabava

V Klimi je kulturna animatorka oziroma organizatorica kulturnega življenja Ksenija David povedala, da Klimine delavce redno obveščajo prek oglasne deske o vseh kulturnih prireditvah v Celju in okolici z informativnim biltenom Zveze kulturnih organizacij. Za obiske nekaterih prireditvev preskrbijo karte za delavce. Tako so imeli lani 6 odprtih vstopnic za gledališče — odprta vstopnica pomeni, da si lahko katerikoli prinositelj take vstopnice ogleda predstavo. Na eno tako abonmajske karte si lahko prinositelji ogledajo 10 predstav v eni sezoni. Tako si je s temi vstopnicami udeležilo gledaliških predstav 60 delavcev. To je v Klimi novost, saj so imeli prej karte le posamezniki.

Delavci pa tudi sicer obiskujejo gledališke predstave, nekateri so redno abonirani v gledališču — koliko pa jih tako obiskuje predstave, v Klimi nimajo evidence.

Osnovna organizacija sindikata namerava tudi za gledališko sezono 1986-87 nabaviti 10 odprtih abonmajske vstopnice za celjsko gledališče.

Delavci obiskujejo tudi nekatere koncerte, za katere v Klimi kupijo karte. Za Teden domačega filma preskrbijo okoli 150 vstopnic, lani pa, ko je bila Klima med pokrovitelji Teden domačega filma, pa so dobili nekaj več vstopnic.

»Delavci bolj zanimajo prireditve zabavnega žanra,« je povedala Davidova, »kot pa gledališče in kino, največ interesa imajo za obisk nastopov popularnih pevcev, moderne glasbe, pa tudi za moderne plesne skupine.«

V Klimi sindikat organizira proslave ob Dnevu žena, ob 29. novembru. Za organizacijo proslav se poveže z osnovno šolo Šmartno v Rožni dolini, z mladinci iz mladinske organizacije iz Pliberka v Avstriji in z amaterskimi kulturnimi skupinami, v katerih sodelujejo Klimini delavci.

Delavcem pa želijo omogočiti tudi obiskati kakšno predstavo v Cankarjevem domu v Ljubljani. Niso pa se še odločili, kakšno vrsto predstave bi si šli ogledat, ali naj bi bilo to gledališka predstava, opera ali koncert. Za to se bodo odločili, ko bo znan repertoar Cankarjevega doma za sezono 1986-87.

Sindikat si je postavil za nalogo, da bo organiziral razstavo slik IMP-jevih slikarjev ali pa celjskih likovnih amaterjev. Razmišljajo pa v sindikatu tudi o tem, da bi povabili na nastop IMP-jevo gledališko skupino Šotor.

Nekateri Klimini delavci se tudi aktivno udeležujejo v kulturi. Ena delavka je vključena v amatersko gledališko skupino Vojnik. Ferdo Kunej igra v celjskem godalnem orkestru, nekaj delavcev poje v nekaterih pevskih zbiorih, Peter Žibret igra v celjskem tamburaškem orkestru. Frac Prešeren, dva delavca igrata v pihalnih orkestrih, dva delavca pa se ukvarjata s karikaturami.

Posveti se temu, kar te veseli!

Peter Žibret, planer materiala v operativni pripravi dela v tozdu Industrijske proizvodnje je že 7 let pri tamburaškem simfoničnem orkestru Celje, kjer igra tamburaško čelo in je predsednik orkestra. V glasbi je samouk.

Kako in kdaj je začel?

Najprej je pel v mešanem pevskem zboru šolskega kulturnega društva Technik v srednji tehnični šoli. »Potem pa sva se s sošolcem, ki je že igral pri tamburaškem simfoničnem orkestru Celje,« je pripovedoval, »pogovarjala o tem, naj bi tudi jaz začel igrati v tem orkestru. Do te zamisli je sošolec prišel zato, ker je vedel, da sem kot samouk že igral kitaro. Svetoval mi je naj bi se šel k orkestru učiti najprej note, da bi potem lahko začel igrati v orkestru. Tako sem tudi storil. Pri tamburaših sem se najprej naučil note in postal notalist. V začetku sem igral malo tamburo-bisernico — potem pa sem prešel na igranje čela in sicer sem v tem orkestru sprva igral stoječe tamburaško čelo in nazadnje prešel na vodoravno tamburaško čelo. Po štirih mesecih vaj pri orkestru sem že nastopil na koncertu — bil je to festival tamburaške glasbe Jugoslavije v Osijeku, kjer je bila zahtevana precejšnja kvaliteta, do katere sem se dovolj hitro povzpela. Kot član orkestra sem potem začel sodelovati in pomagati pri organizaciji koncertov in nastopov ter drugih organizacijskih zadevah. Tri leta sem že skoraj pomagal voditi orkester. Moj življenjski moto je: »Delaj rad tisto, kar delaš in kar ti nekaj pomeni ter delaj tisto potem z veseljem in kvaliteto.« Triletna pomoč pri vodenju orkestra je bila pot do predsednikovanja orkestru. Vsaka uvajalna doba nekaj traja, meni pa je uvajalna doba vzela eno leto časa, da sem postal popolnoma samostojen, da sem spoznal določene kroge ljudi, na katere se obračam pri delu v orkestru, se navadil komunicirati z ljudmi, poslovanja in organizirati osti orkestra.

Pri delu mi je veliko pomagal ožji odbor orkestra. Pa še o orkestru.

Orkester je letos praznoval 40-letnico delovanja. V ta namen je imel slavnostni koncert v dvorani Narodnega doma v Celju.

Pred približno štirimi leti je imel orkester samo tamburaško zasedbo. Igrali smo klasične tamburaške skladbe. Ker pa živimo v Sloveniji, kjer tambura slovenskemu poslušalcu ni najbližja, smo tamburaškemu orkestru dodali godala (violone), pihala (flavte, klarinete, saksofon), tolkala (bobni), električno ritem in bas kitaro. Ta sprememba postavitev orkestra je bila vzrok, da smo tamburaški orkester preimenovali v tamburaški simfonični orkester. Za to novo postavitev pa je bilo potrebno napisati popolnoma nove partiture — zato smo se obrnili za pomoč k skladatelju Janku Gregorcu in Radovanu Gobcu. Rada sta nam ustregla in nam v začetku tudi veliko pomagala tako, da smo končno našli pot tamburaške glasbe do slovenskega poslušalca.

Zasedba tega orkestra je v Jugoslaviji in v svetu edinstvena. Zamisel za tako postavitev orkestra je našel dirigent orkestra Srečo Cizelj na osnovi ideje, da bi tamburo približali slovenskemu poslušalcu.

Skladatelja Gregorc in Gobec sta sprva napisala za orkester nekaj skladb, ki pa so koncertnega značaja in jih ni bilo mogoče igrati ob vsaki priložnosti.

Ker so v orkestru večinoma mladi ljudje, je bilo potrebno napraviti tudi nekaj takih skladb, ki naj ne bi bile koncertne in zahtevne, ampak take, ki bi bile namenjene tudi širšemu krogu poslušalcev. Zato je začel dirigent Cizelj sam aranžirati in prijati skladbe za nov repertoar. Po teh skladbah smo začeli igrati pred kakšnimi tremi ali štirimi leti tudi operne skladbe, koncertne, večno zelene melodije, realtime glasbo, moderno glasbo in cerkvene skladbe. Ta glasba je veliko bližja poslušalcem, kot tista, ki jo je orkester prej igral.

Ker so v orkestru večinoma mladi ljudje, je bilo potrebno napraviti tudi nekaj takih skladb, ki naj ne bi bile koncertne in zahtevne, ampak take, ki bi bile namenjene tudi širšemu krogu poslušalcev. Zato je začel dirigent Cizelj sam aranžirati in prijati skladbe za nov repertoar. Po teh skladbah smo začeli igrati pred kakšnimi tremi ali štirimi leti tudi operne skladbe, koncertne, večno zelene melodije, realtime glasbo, moderno glasbo in cerkvene skladbe. Ta glasba je veliko bližja poslušalcem, kot tista, ki jo je orkester prej igral.

Ker so v orkestru večinoma mladi ljudje, je bilo potrebno napraviti tudi nekaj takih skladb, ki naj ne bi bile koncertne in zahtevne, ampak take, ki bi bile namenjene tudi širšemu krogu poslušalcev. Zato je začel dirigent Cizelj sam aranžirati in prijati skladbe za nov repertoar. Po teh skladbah smo začeli igrati pred kakšnimi tremi ali štirimi leti tudi operne skladbe, koncertne, večno zelene melodije, realtime glasbo, moderno glasbo in cerkvene skladbe. Ta glasba je veliko bližja poslušalcem, kot tista, ki jo je orkester prej igral.

Sprostitev s petjem

Ivan Lipičnik, Klimin oblikovalec kovin in Vili Špeglič, vodja prodaje pojeta v moškem pevskem zboru France Prešeren Vojnik, ki deluje v okviru Prosvetnega društva Vojnik. Lipičnik poje pri tem zboru 7 let, Špeglič pa že 15 let. Petje njima pomeni sprostitvev in notranje zadovoljstvo. Lipičnik je dobil letos ob praznovanju 50 letnice zbora za sodelovanje pri zboru srebrno Galusovo značko, Špeglič pa bronasto. Pravita, da bosta še pelav v tem zboru. Oba pa tudi aktivno sodelujeta v Kulturno prosvetnem društvu tako

Ivan Lipičnik

Vili Špeglič

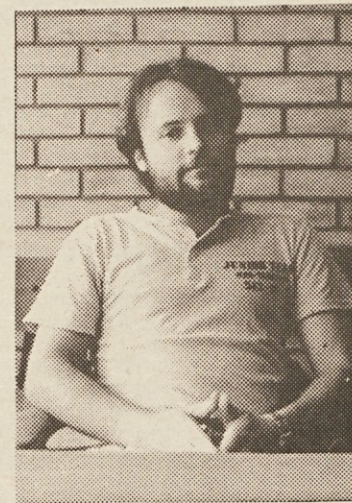
pri organizaciji nastopov kot pri obnovi kulturno prosvetnega doma Vojnik.

Zbor, ki ga vodi profesorica Mira Kodrun, poje predvsem slovenske in jugoslovanske narodne pesmi, pa tudi nekatere umetne. Nastopal je že tudi v Klimi na proslavi 29. novembra, v okviru Kulturne skupnosti Celje, pa v Pliberku v Avstriji.

Ivan Lipičnik je tudi sedmo leto član mešanega okteta Lokvanj, ki deluje v okviru Prosvetnega društva in ga vodi Marjan Adamič (njegov mentor pa je profesorica Mira Kodrun). Oktet poje največ stare narodne pesmi, ki že tonejo v pozabo.

Oktet vsako leto prireja srečanja malih vokalnih skupin, na katerih sodelujejo pevci iz Slovenije in zamejstva. Nastopa pa tudi na samostojnih koncertih v domačem kraju. Sodeluje na proslavah v organizacijah združenega dela ter nastopa v Domovih ostarelih občanov.

M. P.

Ferda Kuneja, referenta za izobraževanje v celjski Klimi, ki je ob delu končal pedagoško akademijo, razveseljuje dva konjička — glasba in filatelija. Že 39 let igra violo v celjskem godalnem orkestru, 20 let pa že zbira znamke.

Takole je začel glasbeno pot:

V tretjem razredu osnovne šole je učitelj v njem odkril glasbene dispozicije. »Dal mi je v roke taktirko,« pripoveduje, »pa sem moral dirigirati otroškemu zboru v šoli. Ko je nekoč prišel v razred nadzornik, je ob koncu učne ure dejal: »No, zdaj pa pogledimo, kaj so se otroci naučili in bomo eno zapeli.« Učitelj me je poklical k tabli, mi dal v roke palico, pa sem moral dirigirati. Ko je nadzornik Rape to videl, je postal solzan. Potem pa je rekel mojemu razredniku Franju Rošu, da še ni videl takega čuta do dirigiranja.

Poklicali so v šolo moje starše ter jim predlagali, da bi me dali učiti kakšnega instrumenta. To se je tudi

zgodilo že takoj naslednje šolsko leto, ko sem šel v glasbeno šolo v Celju, kjer sem se začel učiti violino in violo.

V celjski glasbeni šoli je uspešno končal nižjo glasbeno šolo ter se potem vključil v godalni orkester SKUD Ivan Cankar, ki se je ustanovil takoj po osvoboditvi in se kasneje preimenoval v Celjski godalni orkester. Za svoje delo v tem orkestru, kjer igra violo še sedaj, je dobil poleg plaketa in knjižnih nagrad tudi zlato Galusovo značko.

Z orkestrom je nastopal po vsej Jugoslaviji. Leta 1953 je orkester na tekmovanju kulturnih skupin v Beogradu dosegel 1. mesto. V tujini je orkester dvakrat igral v Holandiji na

Trije bratje pojejo

Gusti Oštr, vzdrževalec strojev v orodjarni Kliminega tozda Industrijske proizvodnje že 18 let poje v moškem pevskem zboru DPD Svoboda Gabrje. Zbor je v lansk sezoni zaradi odhoda pevovodje prenehal delati. V jeseni bo z delom nadaljeval, ko bo dobil novega pevovodjo Kesenika, ki bo prišel iz Kolinotehne. Zbor obstaja že 60 let in ima 36 pevcev. Poje pa od narodnih, umetnih do modernih pesmi od znanih jugoslovanskih in tujih avtorjev. V okviru pevskega društva delujeta tamburaška in harmonikarska skupina, pa tudi šahovska sekcija.

Nastopal je samostojno po Jugoslaviji in na Čehoslovaškem in pred nekaj leti prepeval na srečanju pobratenih mest Čuprija.

Za uspehe na tekmovanjih in revijah je dobil že nekaj plaketa ter se uvrstil v drugo kategorijo, kar mu omogoča nastopati tudi v tujini.

Gusti in njegova brata pojejo že od otroštva. »Peli,« pripoveduje, »smo ob rejnici, ki je igrala citre. Pojemo zato, ker vemo, da s petjem razveseljujemo ljudi. Vsi bratje pa radi pojemo. Pel sem tudi potem 4 leta v osnovni šoli pod vodstvom profesorja Jurčka Vrežeta. Takrat sem pel 3. glas, zdaj pri tem zboru pa pojem 2. tenor ali pa bariton. Za sodelovanje v gabskem zboru sem dobil srebrno Galusovo značko.

Pri tem zboru pojemo trije bratje: Najprej se je vključil vanj Jože, potem sem prišel jaz in nazadnje srednji brat Emil.«

Pevske vaje, pravi Gusti, mu vzamejo kar nekaj prostih ur tedensko — povprečno po 4 ure, pred večjimi nastopi pa vadijo kar vsak dan po 2 uri. Včasih se je treba odreči vsemu drugemu.

V tem zboru bo pel še nekaj časa.

Ko bo pa dokončal gradnjo hiše v Braslovčah in se vanjo preselil, se bo vključil v braslovski mešani pevski zbor, kamor ga že vabijo.

»Boli me,« pravi, »da so nekateri dobri amaterski zbori zastopani in ne dobijo prave strokovne podpore pri Zvezi kulturnih organizacij Celje. Zato zgubljajo zbori dobre pevce in pevovodje in zato je tudi naš premor pri moškem zboru DPD Svoboda.« Na koncu je še dodal: »Želim, da bi zbor od jeseni nadaljeval s tako kvaliteto, kot jo je že imel.«

M. P.

Kaj se vam je najbolj vtisnilo v spomin iz teh dolgih 39 let, ko ste pri orkestru?

»Posebno mi je ostalo v spominu to, kako smo po vojni, ko ni bilo prometnih zvez odšli na snemanje v Koper kar z odprtim tovornjakom, na katerega smo postavili klopi. Za tak prevoz pa smo morali imeti posebno dovoljenje od Uprave javne varnosti.«

Pri orkestru bo ostal, dokler bo zmogel, saj mu glasba pomeni sprostitvev in hobi, čeprav je delo v orkestru naporno, saj zahteva veliko koncentracije in je zanj treba žrtvovati ogromno prostega časa. Delo v orkestru ni plačano.

Kunej je bil v orkestru nekaj let blagajnik, skrbel je za organizacijo in opravljal tajniške posle, sedaj pa je samo član orkestra.

Za drug njegov konjiček — filatelijo ga je navdušil oče — vnet filatelista. »Zbiram predvsem znamke iz povojne Jugoslavije,« je dejal. »Znamke iz tujih držav pa imam samo za zamenjavo.« Kot filatelista je včlanjen v filatelistični klub.

MARIJA PRIMC

ŠPORTNO DRUŠTVO

BS-3

ORGANIZIRA

ZAČETNE IN

NADALJEVALNE

TENIŠKE TEČAJE

ZA OTROKE IN ODRASLE

V DOPOLDANSKIH IN POPOLDANSKIH URAH

INFORMACIJE PO TELEFONU: (061) 341-289

Obvestila

6. septembra
Montaž

V soboto, 6. septembra bo Planinsko društvo IMP organiziralo izlet na 2.753 metrov visoki Montaž. Ta vrh nad Sello Neveo je eden izmed vrhov Poti prijateljev. Društvo bo za izlet organiziralo poseben avtobus, ki bo odpeljal 6. septembra ob 5. uri izpred IMP-jeve upravne stavbe na Titovi cesti. Vzpon na Montaž je težak, hoje bo 7 do 8 ur — torej za planince z dobro kondicijo. Ker društvo organizira prevoz, se morate obvezno prijaviti pri poverjenikih do 25. avgusta in vplačati 2.000 dinarjev za stroške!

Na Tromejo

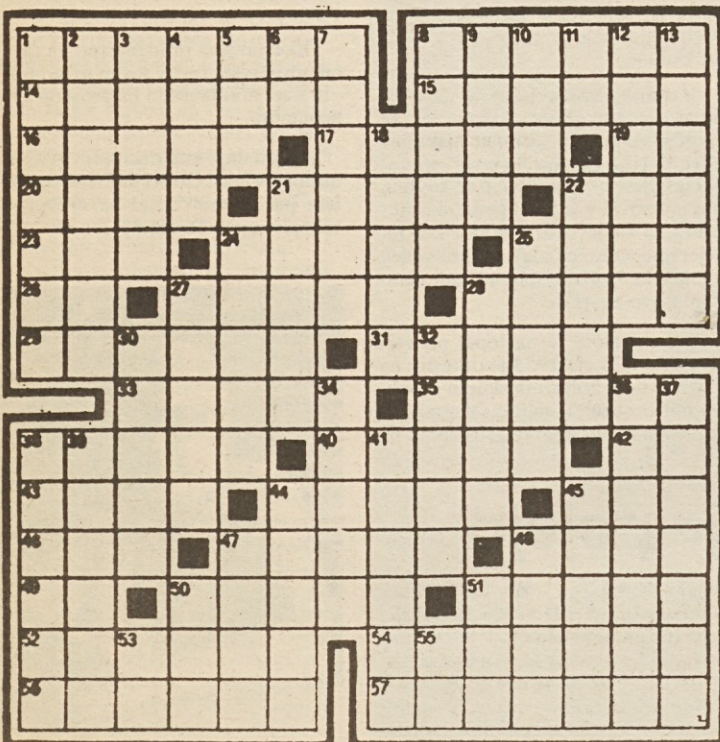
Tudi letos se bo Planinsko društvo IMP udeležilo tradicionalnega pohoda na Tromejo, ki je predviden za nedeljo, 14. septembra. Društvo bo organiziralo poseben avtobus, ki bo s Titove 37 odpeljal ob 7. uri. Tudi za ta izlet se tako kot za Montaž prijavite pri poverjenikih Društva do 25. avgusta in vplačajte 2.000 dinarjev. Izlet bo vodil Oča.

27. septembra
na Stol

Letni vzpon na Stol je moralo Planinsko društvo prestaviti za teden dni zaradi septembrskega izleta na Olimp. Na Stol gremo torej v soboto, 27. septembra navsezgodaj, da bi se izognili pripek. Zbor je ob 3.45 pod uro na Železniški postaji, da bomo ujeli vlak proti Gorenjski ob 4.13. Čaka nas okrog sedem ur precej naporne hoje. Skupino bo vodil Jure Novak.

L. J.

KRIŽANKA

VODORAVNO:

1. gnoj iz prsti in organskih odpadkov, 8. vas med Domžalami in Kamnikom, 14. dohodek od naloženega denarja, 15. hrvaški revolucionar, narodni heroj (Rade), 16. redkejša listnato drevo s cenjenim lesom, 17. pritok Sene pri Parizu, 19. oznaka središča Dolenjske, 20. ime ameriške igralke Turner, 21. neprijeten vonj, 22. največji desni pritok Volge, 23. ime pevke Prodnikov, 24. blago z napako, izvržek, 25. pomembna surovina v pivovarstvu, 26. simbol za niobij, 27. gozdna ptica z močnim kljunom, s katerim tolče po deblu, 28. znamenita čeških kamionov, 29. drešča priprava za zapenjanje oblačil, 31. velika kamnita gmota, 33. instrumentalna skladba za urjenje tehnike, 35. mesto v Egiptu, veliko arheološko najdišče, 38. del kmečkega voza, 40. madžarsko mesto, po katerem se imenuje vino tokajec, 42. igralna karta z enim znakom, 43. del ladje, paluba, 44. živalski poklic, 45. ime glasbenika Sossa, 46. glas, zvok, 47. gnetljiva masa, iz katere se speče kruh, 48. mesto v notranji Dalmaciji, 49. simbol za zlato, 50. največji italijanski pesnik (Božanska komedija), 51. lepo vedenje, takt, 52. upor, punt, 54. izdelovalec okenskih navojnic, 56. lojna bula, 57. karfijola.

NAVPIČNO:

1. mesto v ZRN ob izlivu Mozele v Ren, 2. zoperstavitev napadu, 3. sladkovodna riba, spada med krapce, 4. vrsta poljščine (rdeča, krmna ali sladkorna ...), 5. konica, 6. oznaka središča Dalmacije, 7. najboljši nizozemski šahist (Jan), 8. majhno pravilčno bitje, 9. druga najmočnejša karta pri taroku, 10. žensko ime, 11. različna soglasnika, 12. največji slovenski pisatelj in dramatik, 13. največja vojaška formacija, 18. mesto v severni Franciji (preproge), 21. fond, 22. žrtvenik v cerkvi, 24. kronski vojvoda na Japonskem, 25. jugoslovanski narodni heroj (Djuro), 27. človek, ubit med vojno, 28. slovenska alpska dolina pod Poncami in Jalovcem, 30. francoski filmski igralec (Alain), 32. prah iz semen kakavovca, 34. pismeno potrdilo, 36. preprosto obvalo, ki se natakne, 37. otok ob Sardiniji, 38. interval osmih tonov v glasbi, 39. francoski pisatelj (Marcel, 'Iskanje izgubljenega časa'), 41. slovenski skladatelj (Slavko), 44. veletok v Indokini, 45. žensko ime, 47. najdaljša reka na Pirenejskem polotoku, 48. spodnji prostori v hiši, 50. poklon, 51. vzkliz na bikoborbah, 53. oznaka Tetova, 55. različni črki.

(Marko Bokalič)

S POTI PO HRIBIH

Grčija, kot smo jo videli mi

Poskušal bom predstaviti nekatere značilnosti in znamenitosti potovanja, ki smo ga IMP-jevi planinci opravili po Grčiji.

Vendar naj najprej navedem nekaj splošnih in geografskih podatkov o Grčiji!

Grčija je izrazito sredozemska država, ki meri 132.000 kvadratnih kilometrov in ima skoraj 10. mil. prebivalcev. Glavno mesto so Atene.

Grška zgodovina je zelo bogata, saj je grška kultura zibelka evropske kulture. Grška civilizacija se je začela oblikovati v 3. in 2. st. pred n.š., obsegala pa je več kultur — tu omenimo le mikensko. Okoli l. 1200 pr. n.š. se je začela kolonizacija otokov, Male Azije, Italije in S. Afrike. V 9. st. se začnejo oblikovati posamezna mesta, med katerimi sta najbolj znana Atene in Sparta. Perzijci napadejo Grčijo v 5. st., vendar jih Atenci premagajo. Znana je bitka pri Maratonu. V 4. st. združijo grške države pod svojo oblastjo Filip Makedonski, za njim pa Aleksander Veliki. L. 197 pr. n.š. zavzamejo Grčijo Rimljani. Ob razdelitvi Rimskega imperija preide Grčija v bizantinsko polovico, vse dokler je ne podjarmijo l. 1460 Turki. Izpod Turkov se osvobodijo l. 1829 in postane kraljevina. V I. svetovni vojni se bojuje na strani antante, v II. sv. vojni pa se bojuje proti silam osi.

Sedaj pa k našemu potovanju! Po prestopu meje smo se po avtocesti peljali mimo Soluna in Katriniji do Litohorona, ki leži ob vznožju podnožja Olimp. Utaborili smo se v avtookampu Stolos.

Litohoron ima 5600 prebivalcev, ki so znani kot dobri mornarji. Kraj se je razvil predvsem zaradi zdravilišča za tuberkulozo in je izhodišna točka za vzpon na Olipsko pogorje.

Drugi oziroma tretji dan smo se odpravili na turo na Olimp. Pripeljali smo se na višino 1100 m in se nato v dveh urah in pol povzpeli do koč A, ki leži na višini 2000 m.

Sedaj pa malo več o legendah, ki se tičejo Olimpa. Olimp je bil za antične Grke bivališče bogov. Bogovi so bili

seveda nesmrtni — menda zaradi hrane ambrozije in pijače nektarja. Vrhovni bog je bil Zevs, njegova brata sta skrbela za morje (Pozejdon) in podzemlja (Hoder). Zevsova žena in sestra je bila Hera. Njuna hči Atena je bila boginja znanosti in umetnosti, Afrodita boginja ljubezni, Artemida boginja lova. Apolon je bil bog pesništva, prerošstva, svetlobe in sonca, Dioniz bog vina. To so samo glavni bogovi, bila pa je še vrsta drugih. Bogovom so Grki posvetili različne templje, v katerih so služili svečeniki. Najbolj znana templja sta Apolonovo svetišče v Delfih in tempelj v Olimpiji, posvečen Zevsu in Heri. Pa boji dovolj o bogovih, ki so tako usodno krojili grško zgodovino!

Ko smo se vrnili z olimpijskih višav, smo podrl štore in se odpravili na turistični del potovanja. Vozili smo se proti jugu, proti Larissi. Prav kmalu smo zavili v sotesko Tembi. Stiska se med gorovjem Olimpa na eni in gorovjem Ossa na drugi strani. Je 10 km dolga in zelo ozka. V zgodovini Grčije je igrala pomembno vlogo predvsem v bojih proti Spartancem. V soteski smo si tudi ogledali cerkev, posvečeno dekletu, ki so jo zaradi ljubezni oslepili in živo zazidali v neko jamo. V jami je veliko molila ter si iztaknjene oči izpirala z vodo, ki je tam tekla. Kmalu se ji je povrnil vid, in ko so jo rešili, je postala nuna.

Kmalu smo prišli do glavnega mesta Tesalije, v Lariso. Mesto ima 72.000 prebivalcev in je pomembno prometno križišče. Leži na desnem bregu reke Peneos. Mesto Larissa se ponaša z dolgo zgodovino, saj je bilo ustanovljeno že davno pred rojstvom Kristusa. Larissa pomeni trdnjava, kakršen je bil tudi njen pomen v antiki. Do današnjih časov je imelo mesto zelo razburljivo zgodovino, saj je prehajalo iz roke enega osvajačevala v roke drugega. No, mesto Larissa se lahko pohvali tudi z meščanstvom dveh slavnih ljudi: pesniki Pindorja in zdravnik Hipokratosa. Vendar je bila Larissa večini bolj zanimiva zaradi svojih trgovin kot pa zaradi zgodovine. Tri ure so minile kot v hipu zaradi nakupovalne mrzlice.

Nato smo po narodni avtocesti krenili proti Lamiji in Maliakoškemu zalivu. Lamio smo obšli in se začeli vzpenjati v pokrajino Stereo, ki je zelo hribovita. V tej pokrajini ležijo največji rudniki boksita v Grčiji. Videli smo tudi vodovod, ki iz bližnjega jezera dovaja vodo v Atene, ki so oddaljene več kot 100 km.

Kmalu pa smo prišli v glavno turistično točko našega potovanja,

Delfe. Delfi ležijo na južnih pobočjih pogorja Parnasa, ki se vzdiguje do 2500 m in so ga v antiki imeli za prebivališče muz — zaščitnic umetnosti (Za stare Grke so bili Delfi središče sveta. To in tamkajšnji orakelj sta prinesla slavo Delfom daleč po svetu. Po legendi naj bi v neki votlini sedela Phytia (Pitija) zraven kače Phytone, sina matere Zemlje. Phytia je mirno razlagala besede, ki so jih svečeniki razlagali. Delfi pa so znani še po dveh znamenitostih. Prva je Apolonovo svetišče, druga pa veliko antično gledališče, kjer so prirejali Phytine igre, kar je bil eden izmed največjih praznikov v antični Grčiji. V muzeju smo lahko videli tudi kipe, ki so krasili Apolonovo svetišče, med njimi tudi Sfingo. Tisto smo se utaborili nedaleč od Delfov, od koder smo imeli posebej ponoči prekrasen pogled na mestece Iteo.

Naslednji dan smo se odpravili nazaj v Lamio. Spotoma smo zavili na polje Termopile. Prevedli bi jih lahko kot »topla vrata«. Danes je ta kraj precej daleč od morja, v antiki pa je bila tu obala in ožina, kjer je l. 480 pr. n.š. divjala bitka med Spartanci in Perzijci. Tu je padel spartanski poveljnik Leonidis. Na polju spominja na ta dogodek ogromen spomenik s posvetilom iz belega marmorja, na njem pa več kot 10 m visok bronast kip Leonidasa. Ko smo si ga ogledali, smo se odpeljali naprej proti severu. Peljali smo se skozi mesti Karditsa in Trikala. Karditsa je milejše mesto s 25.000 prebivalci. Je precej pomembno trgovsko mesto. Trikala je malo večje mesto, saj šteje 35.000 prebivalcev. Prav tako je pomembno trgovsko mesto. Toda mi se tu nismo ustavljali, pač pa smo se peljali naprej do Kalambake in skoznjo do orjaških skalnih balvanov, posejanih z samostani, do Meteore. Kalambaka je že zelo staro mesto s pestro zgodovino in z lepimi cerkvami. Še bolj zanimiv pa je pogled na ogromne balvane (pečine).

Skala je iz konglomerata, železne barve. Narava jih je naredila skozi tisočletja s pomočjo vetra in vode. Začetke graditve samostanov lahko iščemo v letu 1336, ko so ustanovili prvi red. Kmalu so jih začeli zidati na veliko, bilo jih je trinajst. Vsi ti samostani so postali tudi zatočišče v času roparskih pohodov Turkov. V 19. st. so se odcepili od patriarhije v Trikali. Kmalu nato pa je njihov mir pretrgala cesta, ki je pripeljala nepregledno množico turistov. Zanimivost Meteorov so tudi menihi samotari, ki po več let preživijo sami z molitvijo in premišljevanjem. Menihi so v preteklosti upravljali v samostane z vrvmi. L. 1920 je patriarh dovolil, da se k samostanom zgradijo stopnice. Kljub civilizaciji, ki je prišla

do njih, pa redovi ostajajo še naprej zelo storgi.

Nato smo se vrnili še tisti dan v avtookamp Stolos, kjer smo preživeli še eno veselo noč.

Naslednji dan smo se odpravili po avtocesti do Soluna. To je s 350.000 prebivalci drugo največje grško mesto. Mesto leži v zalivu Salonika, kjer stoji znamenita trdnjava na griču Khortiatis. Mesto se deli na dva dela, na stari del, ki ga je l. 1917 skoraj popolnoma uničil požar in na moderni del, ki je nastajal po tem datumu.

Začetke mesta gre iskati v letu 316 p.n.š. Ustanovil ga je Kassander in mu dal ime po svoji ženi Thessaloniki, ki je bila polsestra Aleksandra Velikega. Nato je mesto prehajalo iz rok enega v roke drugega. V preteklosti ga je obiskalo in živel tam veliko slavnih mož: Cicero, cesar Avgust, Sv. Pavel. Kljub pustošenjem osvajačev mu je njegova ugodna lega dajala veliko možnosti, da se je Solun razvil v veliko mesto. Mi smo v njegovih trgovinah pripravili še zadnje drahme. Nato smo se odpeljali proti severu, kjer smo na meji zopet premaknili uro, tokrat nazaj.

Bili smo zadovoljni, da smo na izletu lahko videli kar dober kos ene najbolj zanimivih držav na svetu.

MICKA

Kaj bi tuhtali in tuhtali sami pri sebi, rajši sodelujte v Glasniku!

Telefon uredništva: 061-314-562

Nagradni natečaj

Fotografi
pohitite!

Prve fotografije na naš natečaj za dopustniško fotografijo smo že prejeli — poslali nam jih je Franci Kuhar iz Panonije. Toda pričakujemo jih še več. Če nam je v počitniških mesecih uspel dober posnetek, ga pošljite v Uredništvo Glasnika. Likozarjeva 6. Ljubljana in na hrbtno stran napišite svoj naslov, da vam bomo lahko slike vrnili. Fotografije so lahko barvne ali črne, nobe, format 9x13 centimetrov ali večji, tema poljubna — kar je pač med dostupom pritegnilo vašo pozornost. Avtorje treh najboljših posnetkov bo Odbor obveščanje nagradil z barvnimi negativnimi filmi, nekaj najboljših fotografij pa bomo objavili v septembrskem Glasniku. Toda pohitite — upoštevati bomo lahko le fotografije, ki jih bomo dobili do 25. avgusta!

Panonija odlična na občinskem strelskem prvenstvu

Dekleta najboljša,
fantje pa tretji

Občinska strelska zveza Murska Sobota je 8. in 9. maja pripravila na avtomatskem strelišču v Murski Soboti letošnje sindikalno prvenstvo v streljanju z zračno puško. Udeležilo se ga je 9 ženskih in 30 moških ekip iz različnih delovnih organizacij. Tako je nastopilo 14 strelk in strelcev.

Največ uspeha so imele pri dekletih strelke iz Panonije, v moških konkurenci pa ekipa Mure. Za Panonijo so streljale Metka Ružič, Jolanka Turner in Jolanka Sapač ter zmagale s 490 krogi. Med posameznicami je bila prva Jožica Turner s 178 krogi. Tudi v moški konkurenci je ekipa Panonije dobro odrezala, saj so si Robert Dravarič, Marko Karo in Jože Kovačič s 531 krogi pristreljali tretje mesto.

Nekateri se odpočijejo šele, ko so spet v službi

Ne lenarite med dopustom

Gremo na dopust — domov, na morje, kamorkoli, samo stran od vsakdanjega, tudi monotonega dela in kajpak — življenja. V tem času bodo v naših razgovorih teme, kam in kako na dopust, skoraj enako prisotne kot tiste o osebnem dohodku, proizvodnje in službene naloge pa so potisnjene vstran tudi že zato, ker se o tem le nekajkrat na leto bolj aktivno dogovarjamo, drugače pa vsak svojo dolžnost vrši po volji, ki je včasih močna ali tudi ne.

Zdaj se vživljamo v dopust, za katerega pravimo, da je najbolj primeren v dveh vročih mesecih. Kdor si ga privoščijo prej ali kasneje, še nekako ni v redu.

Za krajši (morda prekratek) čas se znebimo dnevnih delovnih obveznosti je pridobljena pravica, da si nabavimo novih delovnih moči. Toda kako dopustujemo? Le redki v svojem dopustu pokrbijo za vse tiste kvalitete, ki jih pričajo zdravniki in drugi strokovnjaki. Tiste, ki si bodo kljub slanim cenam privoščili morje, bodo v večini obdržali stare navade: malo namakanja, kaj plavanja, sončenje... Prevladovalo bo poležavanje zraven sklepa: »Tpeti žeje se tudi ne sme!« Kot opravilo pa trditve, saj sem se pri delu dovolj gibal... No za koga bi ta izgovor držal, toda ne za tiste, ki delajo za stroji ali v pisarni. Njihovo gibanje je tako ozko omejeno, da ga ne moremo šteti za neko — rekreacijo, ki ima učinek telesne in dušne osvežitve.

Iti na dopust pomeni spremeniti okolje in tudi telesno aktivnost, za kar je potrebno organizirati pravi ritem živ-

ljenja. Drugače povedano: Ležati, jesti, pa piti, samo to ni pravi dopust. Kakšen naj bo način življenja med dopustom, smo dostikrat slišali. V mnogih nasvetih so zajete aktivnosti v igri, hoji (deloma pospešeni), v športu (tenis id.), tudi ura ali dve plavanja na dan ima ugodne učinke na telo, čeravno se čuti v prvih dneh utrujenost. Toda s pravo mero se krepijo telesne funkcije. Zdravniki že dolgo vedo, da je telo dobro obremeniti, kajti z lenarjenjem telo ne pridobiva moči. Zato tudi marsikdo pride z dopusta bolj utrujen kot pa je nanj šel, potem vzdihamo: »Šele zdaj se bom odpočil!«

V službi sedeča bitja bi morala na dopustu bolj uporabljati noge in s tem tudi poskrbeti, da bodo sedalca spet dobila polkrožno obliko. Veljati bi moralo: Aktivni bodi tudi med dopustom — le v spremenjeni ugodni obliki. Ne baš se s hrano in pijačo v zadimljenih prostorih, pa pustiti živčnost in kritičnost obstoječega stanja. Bodi torej sproščen, vesel zase in za družbo, pusti vsakdanje skrbi!

Dopust ima torej različne smeri in variante, izbrati moramo najboljšo. Zato ni prav, če nam je morje edina možnost. Namenimo nekaj časa tudi naravi in planinam, da nam bo znojenje pri vzpenjanju iz telesa spralo škodljive usedline in bomo dali organizmu več kisika. Zato naj velja nasvet: Morje in gore. Tako se bomo po dopustu spet vračali na delo zadovoljni in pomlajeni. Kdor pa ne bo tak, ni znal dopusta prav izkoristiti.

Pa prijeten dopust!

FRAN VODNIK